

INTERVIEW

► **Jan Ruyters:**

"We hebben bewezen dat opbouwwerk wel degelijk werkt. Dat een preventieve aanpak beter is dan een repressieve."

Jan Ruyters, voorzitter RIMO Limburg

"We komen van een vijandbeeld naar een beeld van partnerschap"

Jan Ruyters is sinds 2000 voorzitter van RIMO Limburg. Als voorzitter heeft hij een helikopterzicht op het landschap van de samenlevingsopbouw. Als jurist heeft hij ook een duidelijke kijk op de positie van het opbouwwerk. Niet de opbouwwerker maar "het lokaal bestuur heeft de regiefunctie," zegt hij.

Wat zijn volgens u de belangrijkste verwezenlijkingen van RIMO ?

Jan Ruyters: "We hebben bewezen dat we aan een gemeenschap een zelfbewustzijn kunnen geven. Ik kijk dan naar de Waterstraat in Beringen. Door dit herwonnen zelfbewustzijn kon een negatieve spiraal omgebogen worden tot een positieve. Dit is zowel gelukt in wijken als bij "verenigingen waar armen het woord nemen". We hebben bewezen dat opbouwwerk wel degelijk werkt. Dat een preventieve aanpak beter is dan een repressieve."

Je bent al sinds 1999 actief in het bestuur van RIMO, welke evoluties heeft het opbouwwerk al die jaren doorgemaakt ?

Jan Ruyters: "De manier waarop opbouwwerkers en buurtwerkers naar de lokale besturen kijken is sterk veranderd. We komen van een vijandbeeld naar een beeld van partnerschap. Ook lokale

besturen zijn geëvolueerd en staan meer open voor overleg. Er is een samenwerking gegroeid. Ook OCMW's en sociale huisvestingsmaatschappijen staan open voor het middenveld. Het is nu veeleer 'samen met' bewoners in plaats van 'voor' of 'boven'. Er is vanuit twee richtingen een evolutie geweest van conflictmodel naar overlegmodel. We moeten daarin verder durven gaan. Het opbouwwerk mag niet alleen zijn eigen piste bewandelen. De uitdaging is nu om nauwer samen te werken met de CAW's, de integratiesector, het jeugdwelzijnswerk en ook met de collega's van andere opbouwwerkorganisaties. We moeten kijken naar wat ons bindt en hoe we elkaar kunnen aanvullen en versterken."

RIMO sluit heel wat contracten af met gemeentebesturen. In welke mate verliest RIMO hierdoor ook niet een stuk autonomie ?

Jan Ruyters: "Lokale besturen zijn voor ons grote partners in ons streven naar de verbetering van de samenleving. Meer en meer besturen willen met RIMO samenwerken op basis van convenanten. In die convenanten moet er een evenwicht zijn. Het lokaal bestuur heeft de regiefunctie, want het bestuur is verantwoordelijk als verkozen orgaan. Wij kunnen dus niet in hun plaats treden. Anderzijds moet het lokaal bestuur

erkennen dat het middenveld voldoende autonomie heeft zodat ze een eigen dynamiek kan ontwikkelen. Als er een dergelijk evenwicht is zie ik geen enkel probleem om een convenant af te sluiten. Dit model staat trouwens ook ingeschreven in het gemeentedecreet. Hierin is zelfs de mogelijkheid voorzien om middelen ter beschikking te stellen aan derden waarmee ze wijkbudgetten kunnen beheren. In dat model is het opbouwwerk een actor in het democratisch proces met een eigen dynamiek."

Welke uitdagingen zie je voor RIMO in de nabije toekomst ?

Jan Ruyters: "Het thema wonen staat duidelijk terug op de agenda. De grote uitdaging is om ook de privé-huurlers als groep te benaderen. Dit is niet vanzelfsprekend. We moeten zoeken naar nieuwe vormen. Ook de problematiek van de woonwagengewoners moeten we ter harte nemen. Een andere uitdaging is het isolement van ouderen op het platteland, waar Karel Bollen met zijn dorpsrestaurants trouwens al goed mee bezig is. We moeten ook verder de middelen die er zijn – zoals de Europese – blijven aanboren en inspelen op de mogelijkheden die er zijn. Dankzij Europese fondsen kunnen we buiten de Limburgse grenzen treden en onze horizon verruimen. Zo kunnen we nieuwe inspiratie opdoen."

RIMO

INFORMATIE VAN HET OPBOUWWERK IN LIMBURG

SPECIALE EDITIE

OKT-NOV-DEC '08 | Nr.4

BELGIE-BELGIQUE
P.B.
3500 HASSELT 1
12/2853

JAARGANG 11
DRIEMAANDELIJKS

P509242

**15 JAAR
RIMO LIMBURG**

COLOFON

Teksten: Jef Lingier en Peter Weyns

Coördinatie: Lucrèce Ory

Eindredactie: Peter Meeuwissen

Foto's: Raymond Lemmens & RIMO Limburg

Vormgeving: Kristel Moors

Druk: Drukkerij Aerts

RIMO LIMBURG Marktplein 9 b 21
3550 Heusden-Zolder
tel. 011/22 21 96 – fax: 011/22 94 31
www.rimo.be

BOOM vzw

Dorpsrestaurants schieten als paddenstoelen uit de grond

Opbouwwerker : Karel Bollen
Adres : Jeugdhuispad 7,
3740 Bilzen
Tel : 011/32.29.63
GSM: 0497/58.43.68
Mail : karel.bollen@rimo.be

Karel Bollen :
"de kracht van
medewerkers ruimte
geven en waarderen"

BILZEN-RIEMST

de stad. Zo heb ik het voordeel van de continuïteit en is er financiële zekerheid. We zijn begonnen met 34 eters en hebben nu soms pieken van 60. Van 1 dag per week zijn we gegroeid naar 2 dagen. Door het succes zijn we ondertussen uitgebreid naar 5 dorpsrestaurants. Naast Schoonbeek is er Waltwilder, Munsterbilzen, Hees en Vlijtingen. De parochies en zaaluitbaters zorgen er zelfs voor dat er geen begrafenissen en koffietafels zijn op de eetdagen."

Dorpsvergadering

Een stevig draagvlak is een absolute voorwaarde om te starten. Daarom zoek ik altijd eerst partners, via sleutelfiguren, verenigingen, handelaars. In Hees hebben we een nieuw model uitgetest. Ik heb eerst contacten gelegd met sleutelfiguren. Dan volgden telkens 2 voorbereidende vergaderingen met geïnteresseerde verenigingen. Via een dorpspamflet werd iedereen uitgenodigd voor een open dorpsvergadering. In het piepkleine dorp Hees daagden op die vergadering ruim 50 bewoners op. Dat is ondertussen ook het best draaiende dorpsrestaurant geworden. Eén op tien inwoners komt er wekelijks eten. Ook vrijwilligers hebben we daar bij de vleet. We moeten zelfs werken met een beurtrol. De vragen naar nieuwe dorpsrestaurants zijn inmiddels niet meer bij te houden. We willen ons beperken tot de uitbouw van 10 restaurants, waar we zeker ook de zwakste bewoners willen bereiken. Je vraagt naar het geheim van dit succes: ik werk niet zozeer planmatig, maar wel met een open geest. Het is belangrijk om nieuwe wegen af te toetsen, op ontwikkelingen in te spelen of zaken creatief te combineren. Maar het bijzonderste is dat we de kracht van bewoners en medewerkers ruimte geven en waarderen. Vooral door dit laatste halen we momenteel heel sterke resultaten."

Begrafenissen

Om de drempel voor de inschrijvingen zo laag mogelijk te houden kunnen de mensen hun eetbonnetjes kopen in de krantenwinkel en bij de kruidenier. Ik heb het project in handen geschoven van

Eten brengt mensen samen. Dat blijkt duidelijk het geval in Bilzen en omgeving, want daar schieten dorpsrestaurants als paddenstoelen uit de grond. Wat als een experiment begon in de wijk Schoonbeek groeit stilaan uit tot een echte restaurantketen. Opbouwwerker Karel Bollen werkt niet alleen heel resultaatgericht, hij streeft ook naar duurzaamheid.

"Hoe kunnen we de sociale woonwijk en het dorp op elkaar betrekken?" vroeg Karel Bollen zich 5 jaar geleden af. "Uit een vragenlijst bleek dat er zowel in de wijk als in het dorp interesse was voor gezellig

De Waterstraat

Opbouwwerker :
Evelien Poelmans
Adres : Laan op Vurten 55,
3581 Beringen
Tel : 011/45.18.25
GSM: 0497/58.43.82
Mail : evelien.poelmans@rimo.be

Evelien Poelmans :
"Ik voel mij
opgenomen in de
multiculturele schoot
van de Waterstraat"

BERINGEN

Evelien Poelmans is de opvolgster van Jef Lingier in de Waterstraat. Ze is volop bezig met huisbezoeken. Zo wil ze alle inwoners leren kennen. "Vertrouwen opbouwen is een voorwaarde om aan opbouwwerk te doen," zegt ze.

"Tijdens mijn rondgang heb ik veel positieve ervaringen opgedaan," steekt Evelien van wal. "Een Turkse vrouw was zo gelukkig toen ik bij haar aanbelde, dat ze mij omhelsde. Het was alsof ze lang op mij had gewacht. We hadden een hartelijk en heel open gesprek. Sindsdien omhelst ze mij elke keer. Dat doet mij wat. Een andere mevrouw die volop aan het poetsen was toen ik aankwam, gooide haar dweil en emmer langs de kant. Hoewel ze met heel weinig geld moet zien rond te komen, begon ze dadelijk voor mij te koken. Terwijl ze in de pot roerde, vertelde ze mij flarden uit haar leven. De warmte van de vrouwen houdt mij gaande. Zij laden mijn batterij op. Ze zijn erg blij dat er nu een vrouwelijke buurtwerker is in hun wijk. Die positieve contacten hebben een sneeuwbal effect naar andere vrouwen. Er wordt veel gepraat in de Waterstraat, de mensen leven letterlijk dicht op elkaar."

Op een donkere avond

"Toch loopt het niet bij iedereen even vlot. Veel Turkse vrouwen kennen geen Nederlands, daar heb ik het heel moeilijk mee. Buiten naar elkaar lachen en 'gij alles goed?' zijn we natuurlijk snel uitgepraat. Het mooiste moment tot nu toe was het Thee-moment bij Katarina in het kader van de actie Kleurrijk in de Wijk. Negen vrouwen kwamen bij haar thee drinken, onder wie een Libanese, een Filipijnse, een Marokkaanse, een Griekse, Turkse en Belgische vrouwen. Het was prachtig hoe die vrouwen in groep de donkere avond trotseerden. Zo van: samen staan we sterk en kan ons niets overkomen. Katarina had een uitgebreid avondmaal klaar gemaakt. De trots straalde van haar af. De vrouwen praatten heel open over hun kijk op het leven. De sfeer was super. Iedereen was vrolijk. Ik voelde mij helemaal opgenomen in de multiculturele schoot van de Waterstraat."

Fotoproject “Gezien” maakt de tongen los in Waterschei

Buurtwerker : Ellen Hendrix
Adres : Binnenlaan 52,
3600 Genk
Tel : 089/70.39.02
GSM: 0497/58.43.73
Mail : ellen.hendrix@rimo.be

Ellen Hendrix:
“We willen dat er over de foto’s gepraat en gediscussieerd wordt”

GENK

om een taal van een land te leren moet je eerst van dat land houden.”

Moskee

“Over twee foto’s kregen we negatieve commentaar van de Turkse moskeevereniging. Het ging over een foto waarop een jongetje te zien is die in zijn broek plast, met daaronder de tekst : sprak ik maar Nederlands. Dat vond de voorzitter van de moskee te confronterend en beledigend voor de Turkse gemeenschap. Ook een foto over scheldwoorden kon volgens hem niet. De boodschap is juist, zei hij, maar daarom mag je het nog niet op papier zetten. Toch hebben wij de foto’s niet verwijderd. Ondanks deze discussie blijft de moskeevereniging meewerken aan onze campagnes. Niet alleen met de moskee, maar met tal van partners wordt samengewerkt : 5 scholen uit de buurt, de jongerenwerking, de stad, de opvoedingswinkel, Open School, enzovoort.”

Opsteker

“De foto’s worden gedragen door de buurt. We zorgen voor een breed draagvlak. Vooraf voeren we gesprekken met verschillende groepen en verenigingen. We checken of we wel de juiste gevoelige snaar raken. Zo hebben we een stellingenspel ontworpen waarmee we naar scholen en verenigingen trekken. In dit spel toetsen we onze thema’s. Toen er eens op een nacht 4 doeken over Nederlandse taal beschadigd werden was een groep Turkse vrouwen in alle staten. Als reactie hebben ze toen de bewuste foto’s in klein formaat voor hun venster op gehangen. Ze hebben ook via de pers hun ongenoegen geuit en zijn blijven hameren op het belang van het Nederlands. Dat was een serieuze opsteker voor ons.”

van fotoatelier Zwiep. Veel foto’s gaan over opvoeden en het kennen van de Nederlandse taal.

Reacties

“We willen dat er over de foto’s gepraat en gediscussieerd wordt,” zegt buurtwerkster Ellen. “Bewoners aanzetten tot nadenken is een belangrijke doelstelling. De meeste figuranten op de foto’s komen uit de buurt. Zij worden herkend en krijgen veel reacties. Ze worden niet altijd gezien als acteurs. Mensen denken vaak dat de beelden levensecht zijn. Zo werd een moeder aangesproken omdat haar zoontje op de foto lag te slapen in de klas. Reacties sprokkelen we ook zelf aan de schoolpoort, bij verenigingen, bij de moedergroep, de moskee. De meeste reacties zijn positief. Een uitspraak die mij is bijgebleven is die van een man die zei :

Sprak ik maar Nederlands...

In Waterschei is 50% van de bevolking van Turkse afkomst. Sedert de mijnsluiting zijn er veel mensen zonder job. Het zijn vooral mensen met een laag diploma. Heel wat kinderen die de eerste kleuterklas binnen stappen kennen geen Nederlands. Gevolg : ze kunnen later niet volgen in het eerste leerjaar. Zo komen ze in een vicieuze cirkel terecht. Het project “Gezien” slaagt erin om met een fotocampagne iets te doen aan deze problematiek.

Buurtwerkster Ellen Hendrix, jongerenwerker Peter Vanderperre en wijkmanager Luc Dirx zijn de bedenkers van het project “Gezien”. Op zeven plaatsen in de buurt staan grote frames waarin spraakmakende foto’s worden geplaatst over thema’s die leven in de buurt. Onder de foto’s prijken slogans die bij de kijkers een belletje doen rinkelen. De foto’s worden genomen door jongeren

Reminiscentie is meer dan herinneringen oproepen

Buurtwerkers :
Brigitte Motmans, Khadija Mamdouh, Vera Houben
Werkman: Antonio Langone
Adres : Buurthuis,
Bremstraat 45, 3530 Houthalen
Tel : 011/52.26.01
GSM Brigitte: 0497/58.43.47
GSM Khadija: 0497/58.43.45
GSM Vera: 0497/58.43.48
Mail : brigitte.motmans@rimo.be
khadija.mamdouh@rimo.be
vera.houben@rimo.be

Brigitte Motmans :
“Ik heb een steen in de vijver gegooid en de cirkels blijven maar verder uitdeinen”

HOUTHALEN

op de foto ziet. Het spel kan gespeeld worden met 5 tot 8 deelnemers. De pionnen zijn miniatuurvoorwerpen uit verschillende landen, zoals een oud strijkijzer, een Marokkaanse trommel, een Italiaanse waterkruik, een Turks gelukssoog, enzovoort. De ontmoeting met andere vrouwen vinden de deelnemers heel belangrijk. Ze kijken telkens uit naar de volgende samenkomst. Ze blikken ook met heimwee terug naar hun mooie herinneringen. ‘Ons leven was triest en zwaar, maar gelukkiger, we leefden verenigd met elkaar. We waren toen arm vanbuiten, maar rijk vanbinnen,’ zo vat één van de vrouwen het mooi samen.”

Steen gegooid

Omdat daar vraag naar is, heb ik een serie van die vertelspellaten laten maken. Die worden nu zelfs gebruikt in verschillende rusthuizen. Ik word ook gevraagd om er workshops over te geven. Met mijn reminiscentiemethode heb ik een steen in de vijver gegooid en de cirkels blijven maar verder uitdeinen. Met onze vrouwen gaan we ondertussen verder met praatgroepen in Koffie-Kaffee. Hun honger naar ontmoeting is lang nog niet gestild.”

zeiden de vrouwen. Ik had ondertussen op een studiedag kennis gemaakt met de reminiscentiemethode en besloot die in onze wijk toe te passen.”

Rijk vanbinnen

“Het gaat om een methode die op een gerichte manier herinneringen oproept. Ik werk met oude gebruiksvoorwerpen en foto’s uit de landen van herkomst. Met tolken had ik voorbereidende gesprekken over de methode en over hoe ze vragen konden stellen aan de deelnemers. De gesprekken werden integraal opgenomen, vertaald en uitgeschreven. Per sessie diepten we een thema uit, zoals wonen, trouwen, migratie, kinderen krijgen. Om het plezanter te maken werkte ik een vertelspel uit. Het is een ganzenbord met kaarten per nationaliteit. Aan de speler wordt gevraagd te vertellen over wat zij

In Meulenberg leven veel gepensioneerde mijnwerkers, mensen uit vele landen. Buurtwerkster Brigitte Motmans ging met de herinneringen van deze oudere migranten aan de slag om de solidariteit tussen mensen van verschillende culturen te versterken. Ze ontwikkelde hiervoor een eigen methode.

“In 1997 hielden we een enquête bij de ouderen van de wijk,” herinnert Brigitte zich. “Hieruit groeiden verschillende vormingsprogramma’s per nationaliteit. De taalbarrière deed ons kiezen voor aparte samenkomsten. We kwamen samen met Italianen, Turken, Belgen, Marokkanen, Spanjaarden en Grieken. Er kwamen hoofdzakelijk vrouwen op af. Binnen deze groepen vertelden de ouderen geregeld over hun persoonlijk verleden en hun migratie. ‘Migreren was niet onze eigen keuze, wij hebben onze man gevolgd,’

Een Turkse vrouw over haar jeugd

“Ik ging vooral in de winter naar school. De onderwijzer vroeg altijd of we hout wilden meebrengen om de kachel te laten branden. We namen dan elke dag een bussel hout mee op onze rug. Zo hadden we toch een beetje warmte in de klas. We schreven met houtskool, pennen kenden we niet.”

Leuk wonen op Het Look

Opbouwwerker : Rudi Bloemen
Adres : Kerkstraat 3,
3910 Neerpelt
Tel : 011/79.02.80
GSM: 0497/58.43.66
Mail : rudy.bloemen@rimo.be

Rudi Bloemen :
"Het zijn geen
grootse dingen maar
ze zijn gedragen
door bewoners"

NEERPELT

De wijk Het Look in Neerpelt telt 19 straten en 430 huizen. De huizen zijn een gezonde mix van sociale en particuliere woningen. Na een onderzoek over de leefbaarheid ging opbouwwerker Rudi Bloemen er vorig jaar met volle goesting aan de slag. "Ik mik op kleine netwerkjes die blijven draaien, ook als ik er niet meer ben," aldus een enthousiaste Rudi.

"De gemeente wenste meer betrokkenheid van de bewoners voor een heringericht centraal plein. Het gemeentebestuur was ook vragende partij voor bewonersparticipatie in heel de buurt," vertelt Rudi Bloemen. "Ik wil daar minstens 3 jaar voor uittrekken, 2 dagen per week."

Netwerken

Om de buurt goed te leren kennen, wil ik om te beginnen 430 huisbezoeken doen. Dat is veel, maar sommige bezoeken gebeuren aan de deur, anderen op straat en veelal moet ik binnen komen voor de

koffie. Als de zon schijnt gaan de deuren verder open dan bij slecht weer. Ik mik toch op minimaal 300 bezoeken. Eén van de vragen die ik bewoners stel is of ze contacten hebben met hun bureaus. Zo probeer ik te achterhalen of er kleine netwerken zijn. Ik wil de verbanden in kaart brengen. De mensen zien mij vaak rondlopen. Bij mooi weer zijn er veel spontane contacten. Omdat ik geen buurthuis heb, improviseer ik dan met een bureau op straat. Dat werkt. Ik ga ook heel gericht rond. Ondertussen bouw ik zelf mijn eigen netwerk op."

Kleinschalig

"Ik stel mij voor als brugfiguur tussen bewoners en gemeente. Klachten probeer ik te ontcrachten. Ik hou de klagers een spiegel voor zodat ze zien dat ze 't toch niet zo slecht hebben. De meeste klachten kunnen ze trouwens ook zelf oplossen. Ik zeg altijd dat ik er niet ben om grootse initiatieven op te zetten. Ik wil alleen maar kleine dingen die van

de mensen zelf komen aanmoedigen en ondersteunen. Dat lukt al aardig. Zo is er een groepje huisvrouwen die elke maand een sportnamiddag organiseert. Het materiaal krijgen ze van de gemeente. Voorts zijn er ook al drie oudere mannen die zich opwerpen als pleinverzorger.

Ze maakten al afspraken met de gemeente, houden toezicht, ruimen op en doen klein onderhoud van het groen. Het zijn geen grootse dingen, maar ze zijn gedragen door bewoners. Ik streef naar duurzaamheid. Dat kan alleen als het van onderuit komt en de taken niet te belastend zijn, anders houden ze het niet vol. Het is mijn opdracht om de sociale capaciteit in de wijk aan te wakkeren en te 'matchen' met het gemeentebestuur. Ik mik op meerdere kleine netwerkjes die blijven draaien, ook als ik er niet meer ben, in plaats van op een centraal buurtcomité dat alleen zichzelf vertegenwoordigt. Hou het kleinschalig is mijn devies."

Opbouwwerkproject met kamerbewoners boekt resultaten

Opbouwwerker : Magda Remans
Adres : Vennestraat 85,
3600 Genk
Tel : 089/50.48.18
GSM: 0497/58.43.77
Mail : magda.remans@rimo.be

Magda Remans:
"We hebben iets los
geweekt in Genk"

GENK

Opbouwwerkster Magda Remans werkt al 11 jaar met één van de meest achtergestelde groepen in onze samenleving, de kamerbewoners. In Genk ook wel logeurs genoemd, verwijzend naar de logementshuizen waar eertijds alleenstaande mijnwerkers in verbleven. Magda slaagt er als geen ander in de mensen te bereiken die officiële instanties niet bereiken. In haar project is ze er ook in geslaagd om de trieste situatie van deze drop-outs te verbeteren.

"Door mijn onderzoeksrapport over de toestand van de kamerbewoners ben ik binnen geraakt in de commissie logementshuizen van de gemeente," vertelt Magda. "Dat was voor mij een belangrijke stap om structureel iets te kunnen veranderen. Hieruit is dan de verordening op kamerwonen gekomen, waardoor de uitbaters konden worden aangepakt."

Maar wat met de bewoners die door de sanering op straat kwamen te staan ?

"Samen met het CAW en het OCMW brachten wij de nood aan herhuisvesting onder de aandacht van Sociale Huisvestingsmaatschappij Nieuw Dak. Zo is het woonproject voor kamerbewoners in de Vennestraat ontstaan. Nieuw Dak bouwde een pand met 16 gemeubelde kamers en studio's. Dat was toen uniek in Vlaanderen. Op het gelijkvloers is er een gemeenschappelijke woonkamer waarin wij allerlei activiteiten laten doorgaan. De individuele woonbegeleiding neemt het CAW voor zijn rekening. De kamers worden gemeubeld verhuurd en de kosten voor elektriciteit en water betalen de bewoners ook aan Nieuw Dak. Veel van die mensen hebben immers schulden bij de nutsvoorzieningen. De huurprijs voor een kamer schommelt rond de 175 euro,

naargelang het inkomen."

En wat kost een kamer tegenwoordig op de privé huurmarkt ?

"In het logementshuis hiernaast betaal je voor een kamer voor 2 personen 300 euro per maand per persoon. Nieuwkomers betalen zelfs 350 euro. Door het toepassen van de verordening is het aanbod gehalveerd en zijn de prijzen de hoogte ingeschoten. Toen ik hier 11 jaar geleden aankwam waren er 400 bedden, nu nog maar 200. Een ander negatief effect van de sanering is dat wie nu verhuist geen recht meer heeft op een huursubsidie. De kamers beantwoorden nu immers meestal wel aan de normen, waardoor je bij verhuis dus geen recht meer hebt op die subsidie. Via een petitie naar het kabinet van minister Marino Keulen hopen we dit pervers effect weg te werken."

Heeft heel die saneringsoperatie dan alleen maar een averechts resultaat opgeleverd ?

"Ondanks deze negatieve effecten zijn we er toch in geslaagd enkele structurele verbeteringen aan te brengen. Er is vooreerst de sanering van de grofstte wantoestanden. Dat is op zich een heel belangrijk resultaat. Binnen de sociale huisvesting zijn er ook eindelijk middelen vrij gekomen voor deze doelgroep.

Nieuw Dak is nu trouwens van plan om een tweede woonproject te realiseren. Een logementshuis in Waterschei wordt omgebouwd tot 8 studio's voor kamerbewoners.

Voorts is er een structurele samenwerking gegroeid binnen het Lokaal Sociaal Beleid met Nieuw Dak, het OCMW, het CAW en het opbouwwerk."

Magda, eind dit jaar stop je met je project en vertrek je naar Sint-Truiden voor een nieuwe uitdaging rond wonen. Welke gevolgen heeft dat voor Genk ?

"Ik blijf wel nog 2 halve dagen in Genk voor de verdere opvolging. Alleszins heb ik samen met bewoners iets los geweekt in Genk. Er is nu meer aandacht voor deze zwakke huurdersgroep.

Voor ik het hier afbol wil ik nog een bevraging doen bij de postbuslogeurs. Omdat de politie die mensen nooit thuis vindt worden ze uitgeschreven in het bevolkingsregister. Voor Genk bestaan ze niet meer, want ze treffen ze niet aan. Door mijn contacten binnen deze wereld vind ik een aantal van hen wel. Deze mensen bevinden zich dikwijls in een schrijnende toestand. Wie gaat er op een kamer wonen denk je ? Alleen als je niet meer weet van welk hout pijlen maken. Uit de rondgang die ik tot nu toe gedaan heb zijn het vooral mensen die tot over hun oren in de schulden zitten, mensen met relatieproblemen en mensen die anders van een lage uitkering zouden moeten leven. Maar ik wacht met conclusies tot mijn rapport af is."

Achtergestelde ouders in dialoog met het onderwijs

Opbouwwerker : Greetje Swerts
Ondersteuner: Lutgarde Wellens
Adres : Cultureel Centrum, Bommershovenstraat 10a, 3840 Borgloon
Tel : 012/74.48.13
GSM Greetje : 0497/58.43.78
GSM Lutgarde: 0497/58.43.50
Mail : greetje.swerts@rimo.be
 lutgarde.wellens@rimo.be

Greetje Swerts :
 “Ze voelen dat er naar hen geluisterd wordt”

SINT-TRUIDEN

een diepe kloof gaapt tussen de school en kansarme ouders. Het LOP is er voor gelijke onderwijskansen, maar bereikt de doelgroep niet. Ik bereikte die wel. Daarom was het LOP blij met onze samenwerking. We pasten ons vergaderritme aan aan de vergaderingen van het LOP waar mijn mensen hun ervaringen konden vertellen. Het belangrijkste signaal vanuit de doelgroep was: wij worden niet begrepen, wij worden niet erkend. We hebben een collage gemaakt van alle wensen. Die werden opgenomen in het Lokaal Sociaal Beleidsplan. Opvallend is dat iedereen droomt van een betere toekomst voor zijn kinderen. Iemand schreef ‘ik hoop dat mijn kinderen later ook op vakantie kunnen gaan naar Spanje.’ Uit de getuigenissen klonk één schreeuw naar erkenning en waardering. In een volgende stap hebben we de getuigenissen omgebogen naar praktische tips. Die moesten leiden naar concrete afspraken met de scholen. Dit ging bijvoorbeeld over het schoolreglement of over de hoge schoolkosten. De groep nodigde de onderwijsmensen uit voor een dialoog in ons lokaal Mijn mensen deden het fantastisch. Hun boodschap was duidelijk: zet zelf de eerste stap naar de doelgroep.”

Erkenning

“Drie moeders gaan met mij mee naar de vergaderingen van het LOP. Zij koppelen telkens terug naar de groep. Zij voelen dat er geluisterd wordt naar hen. Ze voelen dat ze ook belangrijk zijn. We zijn zelfs met de groep naar de algemene vergadering van het basisonderwijs geweest. Daar gaven we tips aan de scholen. Zorg voor een warm onthaal, was er zo eentje. Het eerste contact is zeer belangrijk. Een luisterende houding hoort daar zeker bij. We zijn ook naar het Vlaams parlement geweest, naar de commissie onderwijs. Dat was een geweldige erkenning voor de groep. ‘We zijn goed bezig,’ hoorde ik iemand van de groep zeggen.”

Dialoog

“Voor onderwijs had ik heel goede contacten met de coördinator van het LOP (Lokaal Overlegplatform onderwijs). Ik kende haar uit een vorig leven. Zij had zelf al vaak genoeg ondervonden dat er

aan en een kop koffie. Zo trok ik ze naar me toe. Een oud vrouwtje vertelde mij haar verhaal en zag dat ik het alleen niet aankon met mijn koffie. Mijn eerste vrijwilliger had ik al. De mensen doopten mijn lokaal om tot ‘onder ons’. We zijn hier onder ons, zeiden ze. De koffie volstond na een tijdje niet meer, ze vroegen naar meer. Zo ontstonden twee werkgroepen, één rond onderwijs en één rond schuldbemiddeling. Ik verzamelde hun ervaringen en hun prioriteiten.”

Opbouwwerkster Greetje Swerts slaagt er op een schitterende wijze in om met de meest achtergestelde mensen van Sint-Truiden in dialoog te treden met het beleid. Ze doet dat zowel rond onderwijs als rond schuldbemiddeling. De weg liep niet over rozen. Hoe bereik je een doelgroep die niemand bereikt? Het leek wel mission impossible.

“Ik heb eerst geprobeerd via bestaande werkingen contact te krijgen, maar daar ving ik telkens bot,” vertelt Greetje Swerts. “Mijn aanwezigheid ervoeren ze als concurrentie. Teneinde raad ben ik mee gaan aanschuiven bij de voedselbedeling van Sint-Vincentius. De mensen moesten daar in de kou aanschuiven voor hun bonneke. Ik bood hen een warm lokaal

Op bezoek in het Vlaams parlement

Vanuit de krachten, niet vanuit de klachten

Opbouwwerker : Nicole Baerts
Adres : Kastanjestraat 7, 3530 Houthalen
Tel : 089/38.02.85
GSM: 0497/58.43.65
Mail : nicole.baerts@rimo.be

Nicole Baerts:
 “Mensen zien nu de pluspunten in plaats van de minpunten”

HOUTHALEN-HELCHTEREN

heimwee over de samenhang die er vroeger was,” vertelt Nicole. “Tegenwoordig zitten de verenigingen elk op hun eiland. Houthalen-Oost is bovendien een wijk van inwijkelingen. Er is weinig sociale cohesie. Wat kunnen we doen om de samenwerking terug op gang te krijgen, vroegen we ons af. Zo ontstond het idee van de garageverkoop, een formule van rommelmarkt waarbij de deelnemers afgedankte spullen aan een spotprijs te koop aanbieden in hun garage.”

Talk of the town

“Door een gelukkig toeval valt ons initiatief samen met de jaarlijkse wijkgerichte aanpak vanuit de gemeente. Zo kunnen we genieten van extra ondersteuning vanuit de gemeente en leren de bewoners samenwerken met de gemeentelijke diensten. We hebben samen een informatiecampagne op touw gezet. Uitschieter was de infostand van de bewoners op de pinkstermarkt waar elk jaar duizenden mensen op afkomen. Het doel van de campagne was tweevoudig. We wilden niet alleen zoveel mogelijk verkopers ronselen maar ook zoveel mogelijk kopers. De achterliggende bedoeling is dat burens elkaar terug aanspreken. De garageverkoop is de ‘talk of the town’ aan het worden. Bewoners die een affiche met ‘ik doe mee’ hebben ophangen worden aangesproken door de burens. De sfeer in de wijk is positief. Ik hoor niet meer klagen. Mensen zien nu de pluspunten in plaats van de minpunten. De garageverkoop mobiliseert een groot deel van de wijk, ook mensen die niet bij een vereniging zijn doen mee, de winkeliers hebben dozen voor de inschrijvingsbrieven geplaatst, vrijwilligers verven publiciteitsborden. Kortom de wijk bruist. Een fietstocht met opdrachten zal de bezoekers zondag langs de garageverkopers leiden. Ik duim voor mooi weer.”

Eerste garageverkoop was groot succes

De deur staat wagenwijd open bij opbouwwerkster Nicole Baerts wanneer we aankomen aan haar wijkbureau. Nicole zet haar deur altijd open - zo blijkt - niet alleen voor verse lucht in haar benepen lokaaltje, maar ook voor de mensen van Houthalen-Oost. Nicole is voor “de lage drempel”. Ze heeft het razend druk. Ze zit volop in de organisatie van een garageverkoop.”

Een sfeerverslag

Nicole’s telefoon rinkelt keer op keer. “Dat is deelnemer 160 al,” lacht ze. “Zo’n succes, dat hadden we nooit verwacht.” De garageverkoop is een initiatief van het wijkforum, een platform van de vrijwilligers van de 5 wijkverenigingen en de 6 verenigingen die met jongeren werken. “Toen ik met het wijkforum samenkwam, praatte iedereen vol

Jongeren krijgen een plaats in de Tuinwijk

Opbouwwerker: Pieter Jacobs
Adres: Kerkstraat 3,
3910 Neerpelt
Tel: 011/79.02.80
GSM: 0497/58.43.67
Mail: pieter.jacobs@rimo.be

Pieter Jacobs:
"Jongeren kregen
het recht om rond te
hangen"

PEER

Pieter Jacobs is halftijds opbouwwerker in de Tuinwijk in Peer. Zijn wijk telt 300 huizen en is eigendom van het Belgisch leger. De stad vroeg Pieter inspraak van de bewoners te organiseren voor de herinrichting van de wijk.

"Vroeger was hier heel veel verloop," begint Pieter zijn verhaal. "Militairen kwamen, militairen gingen. De stad Peer was dan ook niet erg happig om veel te investeren in deze wijk. De laatste jaren is dat veranderd. De meeste militairen wonen kortbij hun basis in Kleine-Brogel, Helchteren en Leopoldsburg. Er is nu veel minder verloop. Vandaar dat de stad vandaag wel flink investeert. Voor de herinrichting van de wijk werkt de stad nauw samen met de buurtbewoners en de verhuurmaatschappij van het leger. De wijk is ondertussen heel mooi geworden."

Ruimte geven

"Militairen zijn een volk apart. Ze zijn rechttoe rechtaan. Je weet onmiddellijk waar je aan toe bent. Ik had niet verwacht dat ze zo fel zouden meegaan. Ze voelen zich erg betrokken. Tien bewoners vormen samen de 'groengroep'. Zij vergaderen regelmatig met de tuinarchitect over de plannen. Hierbij houden ze heel bewust rekening met de jongeren. Het gaat immers om hun kinderen. De jongeren kregen een plaats in de wijk. Dankzij mijn tweede halftime bij het straathoekwerk is er een goede communicatie tussen de jongeren en het buurtcomité. De jongeren kregen het recht om rond te hangen, maar dan onder sociaal aanvaardbare voorwaarden. Geen nachtlawaai, geen vuil op straat. Ze hebben een trapveldje, een weerbestendige pingpongtafel, een

hanghut, een graffitimuur. Ze hebben ruimte."

Grenzen stellen

"Bewoners die vroeger nogal gemakkelijk naar de politie belden omdat ze schrik hadden van een groep van 20 jonge gasten die elke avond op straat rondhingen, hebben nu een goed contact en durven naar hen toe te stappen. Om 10 uur 's avonds is het nu rustig. Het is belangrijk om duidelijke grenzen te stellen bij jongeren. Je mag je niet laten opsorpen. Dat geldt trouwens ook voor de buurtbewoners. Een vertrouwensrelatie betekent nog niet dat je één van hen moet worden. Mijn oudere collega Rudi Bloemen heeft mij daarbij veel geholpen. Dat is ook mijn pleidooi: zet een jonge opbouwwerker samen met iemand met ervaring."

Kolderbos maakt eigen promotiefilm

Buurtwerker: Femke Croux
Werkman: Antonio Langone
Adres: Priesterhaagstraat 32,
3600 Genk
Tel: 089/75.60.62
GSM: 0497/58.43.70
Mail: Femke.croux@rimo.be

Femke Croux:
"De acteurs komen
allemaal uit de wijk"

De première lokte veel volk

Kolderbos bruist. Er zijn maar liefst 45 verenigingen en diensten actief in de wijk. De buurtbewoners zien door de bomen het bos niet meer en de nieuwkomers weten niet waar ze terecht kunnen. Daarom vatten buurtwerkster Femke Croux en wijkmanager Jan Meert het plan op om een promotiefilmpje van de wijk te maken waarin alle verenigingen en diensten zichzelf voorstellen.

"Hier verhuizen elk jaar gemiddeld 70 gezinnen, vooral mensen van de

appartementen," begint Femke haar verhaal. "Nieuwe bewoners willen we op een goede manier onthalen. We willen daarbij ook een minimale betrokkenheid van de oude bewoners. Daarom maken we een promotiefilm van de wijk. Eens de nodige subsidies er waren konden we overgaan tot actie. Geld kregen we van Cera, de stad en RIMO."

Villabasta

"Twee cineasten van Villabasta uit Houthalen werden ingehuurd om te

GENK

filmen en voor de montage achteraf. In het eerste deel krijg je een positief beeld van de wijk met leuke beelden en grappige scènes. Meester Bart van de Europaschool speelt de hoofdrol. De figuranten komen allemaal uit de wijk. De verenigingen die zichzelf voorstellen filmen we zelf. Dat doen enkele vrijwilligers uit de wijk. Dit gedeelte van de film is interactief. Je kan aanklikken welk thema je interesseert. Dan zie je enkel die verenigingen en diensten die jou van dienst kunnen zijn. Zo weten nieuwe bewoners waar ze terecht kunnen en oude bewoners krijgen een duidelijk beeld van het reilen en zeilen in Kolderbos."

Vormingplus

"Alle nieuwkomers en alle verenigingen krijgen de dvd. Het onthaalcomité speelt de film af bij de mensen thuis. De vrijwilligers die elk één huisbezoek per maand doen, laten een brochure achter waarin alle adressen en openingsuren vermeld staan. Dat is handig om later te gebruiken. Om de vrijwilligers attent te maken op de culturele gevoeligheden biedt Vormingplus hen een vorming aan. Het is bijvoorbeeld goed om weten dat je bij een Turks gezin best je schoenen uit doet, of als ze je thee aanbieden is het ongeleefd om zomaar te weigeren."

Participatie

"Het knelpunt in dit project is dat het concept uitgaat van de wijkmanager en mij. Het komt niet van de bewoners. Zo is het moeilijker om hen erbij te betrekken. Via de toonmomenten bij de verenigingen en in de wijk hopen we veel mensen te bereiken. Door de acteurs en het onthaalcomité krijgen we toch nog voldoende participatie van bewoners."

Het model Haren-Bommershoven

Chantal Poncelet:
"De communicatie met
het beleid is verbeterd"

BORGLOON

voor Haren-Bommershoven en herstel
van het vertrouwen ten aanzien van het
gemeentebestuur."

Gemoedelijker

"Sindsdien komt er altijd veel volk naar
onze vergaderingen. Op de hoorzitting
van de burgemeester vorig jaar was het
cafetaria van het cultureel centrum te
klein. Daar waar er vroeger maar een man
of tien naar die bijeenkomsten kwam,
waren het er nu 50.

De burgemeester was onder de indruk.
Het gesprek met de bewoners verliep in
een positieve sfeer. De communicatie met
het beleid is verbeterd. De gesprekken
zijn veel gemoedelijker."

Algemeen belang

"Voor de herinrichting van het plein aan het
voormalige tramstation zijn mijn collega
Greetje Swerts, de bewoners en ikzelf nu
zelfs door de burgemeester gevraagd om
een voorontwerp op te maken.

Met het resultaat zijn we naar de schepen
gestapt. De communicatie zit nu echt goed.
De burgemeester is zelfs een hele dag met
ons mee geweest naar Mechelen om een
bezoek te brengen aan de dorpsraden daar.
Hij wil dit concept toepassen in Borgloon.

We hebben ondertussen al 11 bewoners
voor onze dorpsraad. Wij zijn zogenaamd
de voorlopers voor de gemeente.
Zo zal het dorp een communicatiekanaal
hebben als het opbouwwerk er niet
meer is. Er is nog werk aan de winkel
wat de houding van de bewoners betreft.
Ze moeten leren om hun individueel
belang ondergeschikt te maken aan het
algemeen belang. Zo hopen we stilaan te
komen tot een participatief beleid waarbij
het gemeentebestuur nog meer rekening
houdt met de inbreng van bewoners."

Opbouwwerkers :
Chantal Poncelet, Greetje Swerts
Adres : Cultureel centrum,
Bommershovenstraat 10a,
3840 Borgloon
Tel : 012/74.48.13
GSM Chantal: 0497/58.43.76
GSM Greetje: 0497/58.43.78
Mail : chantal.poncelet@rimo.be,
greetje.swerts@rimo.be

Het hoofd van de soldaat bracht eerherstel voor het dorp

Een enquête van "dorp in zicht" in 2005
wees uit dat in de kerkdorpen Haren
en Bommershoven het belangrijkste
knelpunt de communicatie met het
gemeentebestuur was. "Dat is dan ook
de rode draad in al onze projecten," zegt
opbouwwerkster Chantal Poncelet.

Chantal Poncelet: "De commotie rond
een standbeeld van de 'soldaat zonder
kop' was een keerpunt in de werking.

Vandalen hadden dit oorlogsmonument
4 jaar geleden vernield. Het hele dorp
sprak er schande over. De reparatie van
het monument was dan ook één van de
eerste actiepunten. De oorlog is hier een
heel gevoelig punt, vooral bij oud-strijders
en familieleden van gesneuvelden.

Toen het hoofd van de soldaat er weer op
stond hebben we het monument opnieuw
laten inhuldigen door de burgemeester. Er
was veel volk. Dit betekende eerherstel

"Kleurrijk in de wijk" brengt Maria en Ayse dichterbij elkaar

BERINGEN- GENK

"Kijk niet naar mijn
hoofddoek, kijk in
mijn hart"

Opbouwwerkers :
Ilknur Yigit, Sabine Meyers en
Sema Yildiz
Adres : Rimo, Marktplein 9/21,
3550 Zolder
Tel : 011/22.21.96
GSM - Ilknur : 0497/58.43.74
GSM - Sabine : 0497/58.43.87
GSM - Sema : 0497/58.43.79
Mail : ilknur.yigit@rimo.be
sabine.meyers@rimo.be
sema.yildiz@rimo.be

Dankzij subsidies van minister Marino
Keulen startte in 2007 het project
"kleurrijk in de wijk". De bedoeling is
om mensen van verschillende culturen
samen te brengen zodat ze elkaar beter
leren begrijpen. Het project richt zich naar
autochtonen en allochtonen van Genk en
Beringen. De begeleiders van dit project,
het interculturele tweespan Ilknur Yigit en
Sabine Meyers : "Ons project is voor veel
vrouwen een kans om te babbelen over
onderwerpen waarover ze anders zelden
praten."

"De aanpak is eigenlijk heel simpel:
zoals bij de Tupperware-methode nodigt
een gastvrouw haar burens uit voor
een theebransje," begint Sabine. "Zij
moet zes vrouwen van minstens twee
verschillende culturen samenbrengen.
Via een spelmethodiek komen we tot
een interculturele dialoog. We gebruiken
hiervoor een ganzenbord met stellingen
over normen en waarden."

Ontroerend moment

"Zo hadden vrouwen onlangs een
discussie over de hoofddoek," vult Ilknur
aan. "We zaten samen met vrouwen van
vier verschillende religies: katholieken,
moslims, een Grieks orthodoxe en een
sikh. Op het einde kwamen de vrouwen
tot de conclusie dat de uiting van je geloof
een vrije keuze is. De boodschap was
ook: kijk niet naar de hoofddoek maar
kijk in het hart. Dat was een ontroerend
moment. Bij deze theesessies gaat het
ook niet om gelijk te hebben, maar om
uitwisseling. De deelnemers ontdekken
naast de verschillen ook veel gelijkenissen.
De T-aanpak is vaak een ijsbreker of een
alibi om voor het eerst bij elkaar over
de vloer te komen. De vrouwen zijn bij
het afscheid altijd heel enthousiast. De
vrouwen hebben vaak behoefte om over
levensvragen te praten. Ze leren veel van
elkaar. In totaal willen we 40 T-momenten
organiseren."

Sneeuwbaaleffect

"Een tweede luik van ons project
gaat over de samenwerking tussen
allochtone en autochtone verenigingen,"
zegt Sabine. "In Beringen bracht een
Pakistaanse vereniging samen met Turkse
buurtvaders een bezoek aan de hoofdkerk
van Beringen-Mijn. Vrouwen van een
Turkse, Italiaanse en Belgische vereniging
volgden samen een les salsadansen.
Door deze aanpak is bij de vrouwen zelfs
een blijvende contactgroep ontstaan
die verder ondersteund wordt door de
integratiedienst van Beringen."

"We zijn ook volop op zoek naar
vrijwilligers die zelf T-momenten willen
begeleiden," aldus Ilknur. "We willen
hen een vormingstraject aanbieden.
We denken ook nog verder na over de
begeleidingsstructuur en hopen zo een
groter sneeuwbaaleffect te krijgen."

De Draaischijf op volle toeren

Opbouwwerker :
Liesbeth Brusselaers
Adres : Laan op Vurten 55,
3581 Beringen
Tel : 011/45.18.25
GSM: 0497/58.43.85
Mail : liesbeth.brusselaers@rimo.be

Peter Vandenberg:
"We komen uit een
diep dal"

BERINGEN

De Draaischijf in Beringen is een vereniging waar armen het woord nemen. Eén van de vaste activiteiten is "het praatcafé". In de woonkamer van een sociale woning in de wijk Klaverweide komen mensen met een klein inkomen samen voor een gezellig praatje bij een kop koffie of een snackje. Ze zoeken de nestwarmte van de groep op. Wij praten met vrijwilliger Peter Vandenberg.

"Bij De Draaischijf draait alles op vrijwilligers," begint Peter. "Als vereniging waar armen het woord nemen werken we volgens de 6 criteria opgelegd door het decreet. Liesbeth Brusselaers van RIMO helpt ons met de inhoudelijke thema's. De ontspannende activiteiten en de acties doen we helemaal zelf. Vorige week haalden we op de markt 660 handtekeningen op voor een petitie waarin we opkomen voor betaalbaar wonen. Dat doen we samen met Dynamo, die alle handtekeningen van heel Limburg verzamelt."

André Gressens heeft het gesprek van aan een andere tafeltje mee gevolgd: "Ik moet goed op mijne Euro letten," zegt hij. "Ik kan onmogelijk privé huren. De huur is onbetaalbaar. Ik kan goed begrijpen dat ze mazout gaan pikken. Hoe moet een mens anders rondkomen? De regering doet niks voor de armen. Ze heeft een heel bataljon ministers met allemaal een dikke wedde. Dat jaagt mij op als ik dat op TV zie."

"De Draaischijf zat vorig jaar op zijn gat," neemt Peter de draad terug op. "Er waren spanningen binnen de groep. We zijn terug met een schone lei begonnen. In het vorig bestuur heeft iedereen ontslag genomen. Op een visiedag hebben we naar de toekomst gekeken. We waren verwonderd dat we zo snel weer op dezelfde lijn zaten. We komen uit een diep dal. Veel mensen kijken nog de kat uit de boom. Ze hebben schrik dat het weer gelijk vroeger is met al die ruzies. Maar stilaan komen er toch terug. We hebben mensen uit Beringen-Mijn, Lummen,

Heppen en Paal. Van de wijk Klaverweide (waar het lokaal is) bereiken we maar een paar mensen. Ze staan argwanend tegenover ons. Allochtonen bereiken we helemaal niet. Ik zou dat nochtans heel graag hebben. Dan zouden we een mooi voorbeeld zijn."

De 6 criteria van het decreet armoedebestrijding:

- Armen verenigen zich.
- Armen nemen het woord.
- Armen doen aan maatschappelijke emancipatie.
- Armen werken aan structurele verandering.
- Armen gaan in dialoog met de samenleving en het beleid.
- Armen blijven armen zoeken.

Gansbeek bloeit open

Opbouwwerker : Karel Bollen
Adres : Jeugdhuispad 7,
3740 Bilzen
Tel : 011/32.29.63
GSM: 0497/58.43.68
Mail : karel.bollen@rimo.be

**Karel Bollen: "De mensen
hebben elkaar gevonden"**

BILZEN

Het computerproject brengt mensen samen

Op een boogschiet van het centrum van Bilzen ligt de sociale woonwijk Gansbeek. Begin 1982 kwamen de eerste bewoners van de 4 appartementsblokken en 74 woningen toe. In de loop der jaren kwamen er 17 sociale kavels en nog 136 wooneenheden van het Limburgs Tehuis bij. Toch heeft het een tijdje geduurd eer een buurtwerking er echt voet aan de grond kreeg. "De hoofdoorzaak was het ontbreken van een buurthuis," aldus Karel Bollen.

Onder impuls van Lizette Wouters – een gedreven vrijwilligster – groeide in de voorbije jaren een heel gamma van activiteiten. Tegelijk werd het binnenplein opnieuw aangelegd. Enkele groenwachters verbeterden de omgevingskwaliteit door een grondig groenonderhoud en opruim van slingervuil. Bovendien zorgde het stadsbestuur voor een klascontainer, dat als lokaal voor de buurtwerking kan dienen.

"Natuurlijk was het een hele ommekeer dat we eindelijk een lokaal kregen. Nu kunnen we ook echt laten zien dat er wel degelijk behoefte is aan gemeenschappelijke activiteiten" vertelt Lizette Wouters. "Nieuw is bovendien dat we voor het eerst een heel sterk contact hebben uitgebouwd met een deel van de Marokkaanse gemeenschap. Misschien is het net omdat er vrij veel Marokkaanse mensen in de buurt wonen, dat ze tot nog toe als groep op zichzelf bleven. Dat had als effect dat Belgische mensen niet geneigd waren om contacten met hen te leggen. In feite heeft ons computerproject voor de echte ommekeer gezorgd."

Karel Bollen: "Met het project 'Wegwijs in ICT', dat kaderde in de projectoproep 'Managers van Diversiteit', slaagden we er geleidelijk in om de verschillende bevolkingsgroepen te bereiken. Er gingen lessen door in de moskee, waarop Belgische mensen te gast waren. In het

buurthuis werden lessen uitsluitend gericht op vrouwen. Intussen gaat deze interculturele groep vrouwen elke vrijdag samen zwemmen, hebben ze een maandelijkse knutselnamiddag, komen naar het koffie- en theebransje, ... Kortom, mensen hebben elkaar beter gevonden."

"Ook bij het beleid en bij de sociale bouwmaatschappij ziet men dat de buurt uit haar schaduw treedt en dat bewoners verantwoordelijkheid opnemen. Die aandacht concretiseert zich in een nieuw bouwproject in de buurt." Directeur Alain Bielen van het Limburgs Tehuis: "De stad Bilzen stelt grond ter beschikking. Er komt een nieuw schoolgebouw voor de School met de Bijbel en wij bouwen 7 appartementen én er komt ook een echt buurthuis. Hiervoor doen we beroep op artikel 80. Er is ook een speeltuin voorzien." De tijd van moeizaam opbouwen lijkt daarmee voorbij. "De buurt komt nu volop tot bloei," besluit Karel Bollen.

SOMA is meer dan een trefpunt

Opbouwwerkers :

Joke Aerts en Evi Bogaerts

Adres : Oude Baan 98/2,
3630 Maasmechelen

Tel : 089/77.73.37

GSM - Joke : 0497/58.43.62

GSM - Evi : 0497/58.43.63

Mail : joke.aerts@rimo.be
evi.bogaerts@rimo.be

Joke Aerts: "Het
trefpunt draait volledig
op vrijwilligers"

MAASMECHELEN

Sinds 2 jaar is Soma in Maasmechelen een vereniging waar armen het woord nemen. "We zijn dus meer dan een trefpunt voor mensen die in armoede leven. We vullen niet langer alleen maar de gaten op die veroorzaakt zijn door de mechanismen van uitsluiting, we doen nu ook zelf aan armoedebestrijding," aldus opbouwwerkster Joke Aerts.

Joke Aerts: "Het is niet gemakkelijk om de mensen van Soma hiertoe te bewegen. Het vraagt veel energie om deze beweging te maken. Zij zijn niet gewoon het heft in eigen handen te nemen en iets te doen aan de oorzaken van armoede. De relaties binnen de groep zijn vaak broos en licht ontvlambaar. Dat is een bijkomende moeilijkheid."

"We werken rond 2 thema's: onderwijs en gezondheid. Eén keer per maand komen ouders die kinderen hebben in het secundair onderwijs samen. Ze

noemen het 'ons maandagmoment'. Ze verzamelen knelpunten die ze via het Lokaal Overlegplatform (LOP) doorgeven aan de beleidsmensen van het onderwijs. Ondanks de inspanningen van de minister is onderwijs nog altijd niet gratis.

Als er bijvoorbeeld een schoolreis georganiseerd wordt, dan moet je betalen. Of kinderen die met een tweedehandse boekentas naar school komen worden gepest of uitgelachen."

"Niet iedereen heeft een computer in huis of kan op internet. Daarom zijn we het project 'pixels voor punten' gestart. Jongeren kunnen op woensdagnamiddag bij Soma op het internet. We hebben dit jaar 5 extra pc's gekregen van Easy E-space. Via bekendmaking in de scholen komen er steeds meer jongeren over de vloer."

"Rond gezondheid hebben we het project '3 x G'. Dat staat voor: goed, goedkoop

en gezond. Enkele vrijwilligers koken op aanvraag in huizen of tehuizen waar mensen in armoede leven, zoals de Oude Burelen of begeleid wonen. Ze koken dan samen met mensen van ter plekke en geven hen praktische tips."

"Het trefpunt zelf draait volledig op vrijwilligers. Vroeger waren er 2 activabananen, nu niet meer. We hebben momenteel een stevige groep vrijwilligers die zorgen voor het dagelijks onthaal, het wassalon, de maaltijden, enzovoort. Ze hebben wel nood aan duidelijke regels en structuren, anders is er chaos en zijn er ruzies.

Het is mijn taak om duidelijke lijnen te trekken en op te treden als men zich niet aan de afspraken houdt."

Beringen-Mijn krijgt nieuw elan

Opbouwwerker :

Patrick Moons

Adres : Eeuwfeestgebouw,
Eeuwfeestplein 33, 3582 Beringen

Tel : 011/21.46.90

GSM : 0497/58.43.75

Mail : patrick.moons@rimo.be

Patrick Moons : "De
eerste kennismaking is
doorslaggevend voor
de verdere werking"

BERINGEN

Het pleinfest was een schot in de roos

Patrick Moons praat vol vuur over zijn werk als opbouwwerker. Hij is pas sinds vorig jaar actief in de tuinwijk van Beringen-mijn, maar zet er al flink de beuk in. "Ik werk op drie sporen tegelijk," legt Patrick uit. "Vertrouwen winnen, vertrekken vanuit de krachten en de knelpunten aanpakken."

"Vertrouwen winnen doe ik met de postkaartenmethode. Ik spreek een bewoner aan en vraag wie hij in de buurt graag een postkaart wil sturen. Op die postkaart plaats ik foto's van zijn meest geliefde plek en ook foto's over zijn hobby. Ik geef die kaart persoonlijk af aan de bestemmeling, met de groeten van de afzender. Zo maak ik mijn entree. Het is een fijne manier om bewoners te leren kennen. Er ontstaat een warm gevoel tussen mij en de bewoners. Door de vragen die ik stel tijdens het gesprek raak ik meestal de gevoelige snaar. Zo heb ik al 40 postkaarten kunnen afgeven. Mijn kennismakingsronde loopt nog door. Ik doe het op mijn eigen tempo.

Krachten en talenten

"Een Turkse en een Italiaanse bewoonster van het Eeuwfeestplein stelden los van elkaar voor om een pleinfest te organiseren. Dan schakel ik over naar het spoor van de krachten en talenten. Ik heb hen toen gevraagd om de andere bewoners uit te nodigen op een samenkomst. Ik heb zelf bijna niets hoeven te doen. Oud en jong, Belg en migrant: iedereen werkte samen. Van opbouw tot opruimen, alles liep vanzelf. Het plein zag op het feest zwart van het volk. Het was gedragen door de bewoners. Zo hadden ze elk volgens hun eigen cultuur eten bereid. Alles was gratis. Samen eten is een grote kracht om mensen bijeen te brengen. Nu willen de andere pleinen ook pleinfesten organiseren. Het werkt aanstekelijk. Dit resultaat kon ik maar bereiken dankzij de warme kennismakingsronde. De eerste kennismaking is doorslaggevend voor de verdere werking."

Knelpunten aanpakken

"Mijn derde spoor is het aanpakken van knelpunten. De inrichting van de pleinen is een vaak weerkerend probleem. Veel bewoners willen speelruimte voor de kinderen dichtbij huis, op de pleinen. Dan spreek ik eerst enkele sleutelfiguren aan en vervolgens zoek ik subsidies, bijvoorbeeld bij het Federaal Impulsfonds. Eens de toezegging er is, wil ik absoluut de bewoners maximaal betrekken. Op het Westersplein hebben we bijvoorbeeld een grote partytent gezet met lekkere hapjes en een vuurkorf om ons warm te houden. Het was immers winter. In de tent hingen foto's op van allerlei speeltuinstellen waaruit de bewoners konden kiezen. Ik vroeg ook hun medewerking om de ideeën verder uit te werken. Twee vrouwen stonden mij bij met de opmaak van het plan en het aanvragen van offertes bij firma's. Door deze betrokkenheid sluit de inrichting van de speeltuin nauw aan bij de verwachtingen van de bewoners. Zo werk ik van onderuit."

Steenveld

Opbouwwerkers : Sema Yildiz en Evelien Poelmans
Adres : Laan op Vurten 55, 3580 Beringen-Mijn
Tel : 011/45.18.26
GSM Sema : 0497/58.43.79
Gsm Evelien : 0497/58.43.82
Mail : sema.yildiz@rimo.be evelien.poelmans@rimo.be

Sema Yildiz:
 “Ik wil niet dat ongenoegens onderhuids blijven woekeren”

BERINGEN

Het huiswerkkasje in de hobunit van Arktos

Sema Yildiz werkt sinds 2007 in de wijk Steenveld in Beringen. Zij volgde Patrick Moons op, een monument die 15 jaar de kar trok in deze wijk. “Ik had het heel moeilijk in het begin, alles was stil gevallen na Patrick's vertrek. Het buurtcomité lag op zijn gat. Enkele trekkers hadden werk gevonden en hadden geen tijd meer. Ik stond er quasi alleen voor,” begint Sema haar verhaal.

“Hoe de wijk weer opkrikken in 2,5 dagen per week? Ik was eerlijk gezegd een beetje in paniek. ‘Ge krijgt hier niets gedaan maske,’ zeiden de mensen van Oud-Steenveld. ‘Buurtwerk da’s toch alleen voor Turken,’ zeurden ze. Ze wisten toen nog niet dat ik zelf Turkse ben,” lacht Sema. “Ik wist echt niet welke kant op. Ook de Turkse vrouwen lieten een klaagzang horen. Ze wilden alleen maar een uitstap, alleen voor vrouwen dan. Ik zat met de handen in het haar.”

Forel in de pan

“Ik sprak uiteindelijk een aantal bewoners aan voor een vergadering. Mijn teamcoördinator Peter Meeuwissen, mijn collega Evelien Poelmans en ik legden de bewoners de personeelsswissel uit en de moeilijke situatie die daaruit voortvloeit. Ik deed hen het voorstel om een barbecue te organiseren. De bewoners reageerden enthousiast. Een buurtbewoner die gezworen had nooit meer te zullen meewerken beloofde zelfs forel te gaan vangen voor de barbecue. De gesprekken verliepen in een opperbste sfeer. De bewoners vielen elkaar bijna in de armen. Aan zulke mooie momenten trek ik mij op. Het geeft mij een warm gevoel. Ik doe er alles aan om spanningen onmiddellijk bespreekbaar te maken. Ik wil niet dat ongenoegens onderhuids blijven woekeren. De sfeer moet positief blijven.”

Maxi-cosy op de arm

De start van een huiswerkkasje begin 2008 was een welkome injectie in de wijk Steenveld. 26 kinderen komen 2 keer per week samen om hun huiswerk te maken in de hobunit en in het parochiaal centrum. “Hierdoor leerde ik de ouders van deze kinderen beter kennen,” gaat Sema verder. “Op een ouderavond kwamen twee Turkse vaders met een maxi-cosy op de arm. Hun vrouw was niet thuis en zij wilden de ouderavond absoluut niet missen. De twee papa’s bij hun zoontje zien zitten, samen over het huiswerk gebogen, dat was een heel mooi moment. De moeders waren uit werken, de vaders namen hun verantwoordelijkheid en brachten hun kleine babies gewoon mee. Want ze wilden hun zoon aan het werk zien. Ferm hé?”

Wijk De Standaard

Opbouwwerker : Diane Lemmens
Ondersteuner : Lucrèce Ory
Adres : Wijkcentrum, Hoolvenstraat 130, 3530 Houthalen
Tel : 011/60.12.28
GSM Diane : 0497/58.43.44
GSM Lucrèce : 0497/58.43.59
Mail : diane.lemmens@rimo.be lucrece.ory@rimo.be

Diane Lemmens :
 “Ik ben geen toverfee die rozengeur en maneschijn komt toveren”

HOUTHALEN

Tien jaar geleden startte Rimo een project van wijkontwikkeling in De Standaardwijk in Houthalen. Diane Lemmens, - ondertussen al de derde opbouwwerkster - kwam begin dit jaar in deze wijk terecht. Ze zag een bruisende buurt die tal van initiatieven neemt. “Ik probeer de vele bewonersinitiatieven te ondersteunen,” zegt Diane, “anders vrees ik dat veel van die projecten instorten.”

“Ik probeer alles wat de voorbije 10 jaar is opgestart draaiende te houden. En dat is heel wat: er is de uitleendienst voor materialen, het compostpark, klimaat op maat, de eetdagen, het buurtfeest, de buurtkrant, de opruimacties, het hondentoilet, de mooiste voortuin, enzovoort. Veel activiteiten draagt het buurtcomité. Zo organiseren de vrijwilligers zelf buurtfeesten, wandelnamiddagen, kaartavonden, voetbaltoernooien en nog

veel meer. Het buurtcomité bestaat maar uit zes vrijwilligers, allemaal Italianen die heel hard hun best doen. Ik probeer het draagvlak te verbreden naar de Marokkanen en de Turken. Maar het is moeilijk om in de hechte groep van het buurtcomité binnen te dringen. Daarom doe ik ook dagelijks huisbezoeken bij mensen die ik nog niet ken. Ik vraag naar hun ideeën en hun talenten. Dikwijls vragen ze mij hun persoonlijke problemen op te lossen. Ik zeg hen dan dat ik geen toverfee ben die rozengeur en maneschijn komt toveren. Daar ben ik altijd heel duidelijk in. Ik wil geen valse verwachtingen scheppen.”

Zwerfvuil

Naast Rimo zijn nog tal van organisaties actief in de buurt. Digidak begeleidt 2 keer per week een computerinstuif. Het CMGJ (jeugdwelzijnswerk) is 4 keer

per week in de wijk aanwezig voor de kinderen en de jongeren. De gemeente is zogoed als dagelijks in de wijk, al was het maar om het vele groen in de wijk mooi te onderhouden. Ook bij opruimacties staat de gemeentelijke technische dienst paraat. “Twee bewoners doen geregeld hun ronde om het zwerfvuil op de pleinen op te ruimen,” legt Diane uit. “De twee opruimers krijgen van de gemeente vuilzakken en maken zelf afspraken over het ophalen van het vuil. Dat regelen ze allemaal zelf. Eén keer per jaar houden we een grote lenteschoonmaak. Ook dan krijgen we logistieke hulp van de gemeente. Ik trek dan zoveel mogelijk foto’s voor in de buurtkrant. Dat hebben de bewoners graag. Sommigen vragen zelfs om tekst te schrappen zodat er meer foto’s in kunnen.”

Vrouwen maken multicultureel kookboek

Liesbeth Brusselsaers:
"Als ze elkaar nu
tegenkomen, kussen
ze elkaar"

LOMMEL

Opbouwwerker :
Liesbeth Brusselsaers
Adres : Laan op Vurten 55,
3581 Beringen
Tel : 011/45.18.25
GSM : 0497/58.43.85
Mail : liesbeth.brusselsaers@rimo.be

Opbouwwerkster Liesbeth Brusselsaers werkt in de wijk Balendijk-West in Lommel. In samenspraak met de lokale integratiedienst voert ze projecten uit die zich richten tot vrouwen. Bijzonder geslaagd was een multicultureel kookproject. Een zelf gemaakt kookboek is er nog een blijvend resultaat van. Het project kreeg de steun van de Provincie.

"Onze hoofdingrediënten waren gezondheid en multiculturele kookkunst," zegt Liesbeth. "Gelukkig kon ik beroep doen op Elif Berinci, een Turkse gediplomeerde diëtiste die in de wijk woont. Zij leerde ons de voedingsdriehoek kennen, ze tolkte en ze bereidde met mij de kooksessies voor. Alle gerechten werden getoetst op hun calorische waarde, suikergehalte, het aandeel verzadigde vetzuren, enzovoort. Voor de multiculturele invulling van de voedingsdriehoek zorgden de acht deelnemers zelf."

Wat leerden de vrouwen?

"Zij leerden van elkaar en konden elke

keer proeven van culinaire hoogstandjes, bereid volgens andere tradities. De vrouwen waren van Turkse, Marokkaanse, Afrikaanse en Belgische afkomst. Ik was er telkens verwonderd over hoeveel respect ze hadden voor elkaars cultuur. Op de eerste kookdag zei een Belgische mevrouw: 'Moeten we geen Halal vlees kopen voor die mensen?' Een andere vrouw had biefstuk gebakken met een cognacsausje. Goed bedoeld had ze ook een saus zonder cognac klaar gemaakt. Wanneer een Turkse zich afvroeg of haar biefstuksaus nu wel 100% alcoholvrij was, zag ik even paniek bij de kokkin. Want ze had zo haar best gedaan. Het respect voor elkaar was voor mij het mooiste aan dit project."

Was er nog een andere meerwaarde aan het project?

"De vrouwen zijn niet alleen bewust geworden van wat gezonde voeding is, ze leerden ook elkaars levensvragen kennen. Ze praatten tijdens het kokkerellen over taboeonderwerpen. Zo vertelde een vrouw

dat ze niet gelukkig was in haar huwelijk. De andere vrouwen luisterden begripvol naar haar. Nog meer onderwerpen waarover je alleen maar met intieme vriendinnen praat, kwamen in de groep ter sprake. Tegen het einde van de kooklessen zijn ze ook echte vriendinnen geworden. Als ze elkaar tegenkomen kussen ze elkaar. Dat was in het begin niet zo."

Wat was de uitstraling naar de wijk?

"Op de laatste dag hebben we heel de wijk uitgenodigd om te komen proeven. We hadden een meterslang buffet gemaakt met alle gerechten die we gemaakt hadden. 70 bewoners zijn komen eten. En ...alles was op. We maakten een mooi kookboekje met al onze recepten. De vrouwen hebben hun recepten zelf ingetikt. De bewoners kregen elk zo'n kookboek. Een mooi eindresultaat."

Buurthuis De Passerel

Buurtwerkster :
Barbara Argentini
Adres : Buurthuis,
Passerelstraat 2A, 3600 Genk
Tel : 089/35.16.54
GSM : 0497/58.43.64
Mail : barbara.argentini@rimo.be

Het buurthuis "De Passerel" van Winterslag is wellicht het gezelligste buurthuis van Limburg. Overal staan poppetjes, prulletjes en versierinkjes. Op tafel ligt een kleurrijk tafelkleed met daarop chocolaatjes en Italiaanse worst, aangeboden door de leukste buurtwerkster van Genk Barbara Argentini..

Barbara Argentini :
"Ik werk niet van 9
tot 5"

WINTERSLAG

We zijn dan ook heel tevreden van het resultaat. Schepen Wim Dries hadden we direct aan onze kant. De vergunning werd geweigerd."

Mijn geheim

"We voerden ook actie tegen de sluiting van ons postkantoor. We gingen met een bus naar Brussel, klopten aan bij de minister en gingen met vlaggen en spandoeken naar de Europese commissie. We hebben die strijd verloren. Toch hebben we deze strijd gestreden. Want het buurtwerk is er om de belangen van de bewoners door dik en dun te verdedigen. De mensen hebben hier de traditie om actie te voeren. Hadden we niet gereageerd dan voelden ze zich in de steek gelaten. Ze weten dat wij honderd procent achter hen staan. Buitenstaanders vragen mij soms naar het geheim van deze mobilisatiekracht. Het is heel simpel : ik ben altijd beschikbaar voor de bewoners, dag en nacht als het moet. Ik werk niet van 9 tot 5."

De Brug

Opbouwwerker :
Katrien Franssens

Adres : Rimo,
Marktplein 9/21, 3550 Zolder

Tel : 011/22.21.96

GSM : 0497/58.43.72

Mail : katrien.franssens@rimo.be

Jo Haeyen en Johnny Cypers : "We zullen het zelf moeten doen, vanuit de kracht van de armen"

HASSELT

De Brug is een vereniging waar armen het woord nemen. Vrijwilligers Johnny Cypers en Jo Haeyen doen het woord voor ons. "Wij doen meer dan cocooning onder armen, wij werken aan de oorzaken van armoede," aldus Johnny Cypers. "Wij werken niet alleen in Hasselt, maar ook op Vlaams, Belgisch en Europees niveau."

Jo Haeyen: "Energie en wonen zijn twee thema's waarrond we actief bezig zijn. Ik ga namens De Brug naar de vergaderingen van het Belgisch Netwerk dat deel uitmaakt van het Europees Anti Poverty Network. Wij nemen ook deel aan de internationale ontmoetingen. Wij blijven niet op onze eigen 'stek' zitten."

Johnny Cypers: "Wij hebben het geluk mensen te hebben met capaciteiten gelijk Jo met zijn theoretische kennis.

Ik hou me bezig met Hasselt. Het verbreden van ons eigen netwerk vind ik belangrijk. Samen met onze partners vormen we een geweldige kracht. Zo kreeg ik vrijdagmorgen een telefoontje dat we kaarten konden krijgen voor het Schlagerfestival van zondag. Ik heb toen enkele contactpersonen van het netwerk opgebeld en 's anderendaags kon ik 430 namen doorgeven."

Jo Haeyen: "Omdat wonen ons thema is zijn we dadelijk op de Gentse petitieactie voor meer sociale woningen gesprongen. We hebben samen met de andere Limburgse verenigingen op één maand tijd 6.000 handtekeningen verzameld. Wij trokken met een vaste kern van 6 mensen naar 8 steden waar lokale verenigingen actief zijn. Elke vereniging vaardigde zelf ook een aantal mensen af. Dan gingen we

samen naar de markt om handtekeningen te verzamelen. We deden dat in weer en wind, zelfs sneeuw kon ons niet tegenhouden."

Johnny Cypers: "Door deze manier van werken konden we de andere verenigingen ook sensibiliseren om te werken rond wonen. Die actie was een concrete aanzet voor hen."

Jo Haeyen: "Om het woonprobleem op te lossen moet er een verdubbeling komen van het aantal sociale woningen. Samen met het Vlaams Netwerk en het Brussels Woonforum kunnen we een vuist maken. Het zal niet alleen gaan met gesprekken tussen de minister en een vertegenwoordiger van een of andere koepel. Wij zullen het zelf moeten doen, vanuit de kracht van de armen."

Termien

Buurtwerker : Karima Boutliss

Adres : Grotestraat 172,
3600 Genk

Tel : 089/81.24.85

GSM : 0497/58.43.69

Mail : karima.boutliss@rimo.be

Karima Boutliss :
"Onze wijkfeesten
kennen keer op keer
een enorm succes"

GENK

Termien is een wijk met veel oude mensen. Eén derde van de wijk is 55-plusser. Sinds 2005 gaan er in deze wijk elk jaar mega-buurtfeesten door waar 800 à 1.000 bewoners op afkomen. "Termien is dood, vertelden de mensen mij bij mijn komst, zegt Buurtwerkster Karima Boutliss. "Een werkgroep van 17 actieve bewoners bracht daar verandering in."

"Ik ben in 2004 begonnen met 100 huisbezoeken," vertelt Karima "Hieruit rekruteerde ik 17 mensen voor de werkgroep woonomgeving en samenleven. We komen elke maand samen. Het knelpunt waar we het eerst wilden rond werken was het gebrek aan sociaal contact. Een groot feest bleek voor iedereen de meest gepaste remedie. Tijdens een brainstorming borrelden veel ideeën naar boven. We hebben alle ideeën samen gebundeld."

Fervente snuffelaars

"Toen in september 2005 het eerste

buurtfeest plaats vond wisten we niet wat we zagen. Het was een echte overrompeling. Twee vrijwilligers wilden zelf frietjes bakken. Voor hun kraam ontstond een file van jewelste. Ze stonden daar te zweten met hun klein frietketeltje. De allochtonen kwamen ook. Net als de andere Termienaren zijn ook zij fervente snuffelaars die graag rond lopen op een rommelmarkt. Er waren nota bene 135 standhouder, bijna allemaal mensen van Termien. Kortom het was een gigantisch succes. Een belangrijke verklaring hiervoor is de goede sfeer in de werkgroep. Ik bewaak het proces en zorg voor de nodige aandacht en waardering. Het succes van het wijkfeest heeft hun positief gevoel nog versterkt. Er zijn ondertussen ook nieuwe mensen bijgekomen."

Een madam met een doek

"Tijdens mijn huisbezoeken ontmoette ik veel oude mensen met vast geroeste ideeën over Turken en Marokkanen. Het mooie was dat ze bij het einde van het

gesprek dan vroegen naar mijn afkomst. Toen ik zei dat ik Marokkaanse ben, viel hun mond open. Ik heb immers een heel ander profiel dan het prototype dat zij altijd voor ogen hebben. Ik heb gestudeerd, draag geen hoofddoek en spreek vloeiend algemeen Nederlands. Ik ben het levend bewijs dat 'niet alle vreemdelingen slecht zijn', zoals zij dat zeggen. Ik hoef niet eens een woord te zeggen. Over vooroordelen gesproken, op het laatste buurtfeest stond een Marokkaanse vrouw met hoofddoek achter de kassa. Veel oudere mensen waren er niet zo gelukkig mee dat er zo'n madam met een doek op haar hoofd achter de kassa stond. Ze durfden geen bonnetjes te kopen. Zo ver gaat het bij die brave oudjes die nooit eerder contact hebben gehad met allochtonen. De wijkfeesten kunnen daar misschien verandering in brengen"

Ondersteuning woonwagen-bewoners

Opbouwwerker : Hilde Degol
Adres : Rimo, Marktplaats 9/21, 3550 Zolder
Tel : 011/22.21.96
GSM : 0497/58.43.86
Mail : hilde.degol@rimo.be

Hilde Degol werkt als opbouwwerkster op de Limburgse woonwagenterreinen. "Ik ga uit van de bewoners die zelf aangeven wat de problemen zijn op hun terrein. Het is ook mijn taak na te gaan welke oplossing haalbaar is. Woonwagenmensen zijn heel eerlijk en direct. Je weet onmiddellijk wat je eraan hebt. Ik heb alleen maar positieve ervaringen. Maar woonwagenbewoners hebben een negatief imago bij de burgers. Ik wil daaraan werken door bijvoorbeeld samen met hen open-terrein-dagen te organiseren. Zo creëren we een breder draagvlak in de samenleving en zal er minder weerstand zijn bij de komst van een nieuw terrein."

"Ik en mijn sociale huisvesting"

Opbouwwerker : Katrien Franssens
Adres : Rimo, Marktplaats 9/21, 3550 Zolder
Tel : 011/22.21.96
GSM : 0497/58.43.72
Mail : katrien.franssens@rimo.be

Opbouwwerkster Katrien Franssens startte deze zomer met een gloednieuw project rond participatie in de sociale huisvesting. Op vraag van de maatschappijen

Kempisch Tehuis en Nieuw Dak wil Katrien onderzoeken hoe de dienstverlening beter kan aansluiten op maat van de huurders. Zij wil dit doen door zowel huurders als personeel te betrekken.

Katrien Franssens: "Het project bestaat uit twee luiken. Bij het Kempisch Tehuis richt ik mij specifiek op de sociale huurders van de stad Lommel. Ik zal met hen in dialoog treden, zowel individueel als in groep. Dat kunnen zowel huurders zijn die pas nieuw zijn komen wonen, als vertrekkers, als kandidaat-huurders of huurders die een technisch probleem signaleerden. Maar vooraleer ik daar aan begin zal ik eerst een interne analyse maken, gebaseerd op gesprekken met het personeel. Wat ervaren zij als knelpunten in hun relatie met de huurders? Vanuit hun analyse trek

ik naar de huurders. Ik wil immers de brug zijn tussen huurder en verhuurder. Dat is misschien wel het unieke aan dit project."

"Op vraag van Nieuw Dak is er een tweede luik. Vanuit mijn ervaringen in Lommel vraagt Nieuw Dak een draaiboek rond participatie toegespitst op verschillende thema's. Bijvoorbeeld een stappenplan voor participatie in geval van renovatie. Of: waarop letten in de schriftelijke communicatie met de huurders. Kortom: maak een algemene handleiding voor een betere dienstverlening op maat van de huurders. Elke methodiek of manier van aanpakken bespreek ik eerst met een overleggroep van bewoners en test ik uit in de praktijk. Dat wordt boeiend en spannend voor mij...."

Ondersteuning Lokaal Sociaal Beleid

Projectverantwoordelijke : Melissa Bosmans
Adres : Rimo, Marktplaats 9/21, 3550 Zolder
Tel : 011/22.21.96
GSM : 0497/58.43.83
Mail : melissa.bosmans@rimo.be

Melissa Bosmans werkt vanuit het RIMO voor de provincie Limburg als ondersteuner voor het lokaal sociaal beleid. "Limburg staat het verst van alle provincies," weet Melissa. "Onze omgevingsanalyse schiet heel goed op. Juist omdat mijn standplaats

het Provinciehuis is zit ik aan de bron van de cijfers. De omgevingsanalyse moet een rapport over de sociale kwetsbaarheid worden. Naast cijfers proberen we ook een zo breed mogelijke kwalitatieve omschrijving te geven van de Limburgse situatie. Zo was er deze week een reflectiedag voor de hulpverleners van de CAW's. Als methodiek gebruikte ik hiervoor een mix van Open Space Technology en World Café. De Wroeter had gezorgd voor een dessertsbuffet. Tussen de stellingen door was het telkens heerlijk smullen. Dat mag wel niet elke dag gebeuren," lacht Melissa.

"In september was er ook zo'n reflectiedag voor opbouwwerkers en buurtwerkers. De resultaten van deze reflectiedagen zullen mee opgenomen worden in het rapport over de sociale kwetsbaarheid in Limburg. Daarnaast neem ik ook interviews af van de "verenigingen waar armen het

woord nemen". Dat is het luik participatie. Tussentijdse resultaten koppel ik terug naar de verenigingen. Ook hierover zal een kwalitatief rapport verschijnen."

Achterstelling in Leopoldsburg

Opbouwwerker : Marleen Hus
Adres : Tramstraat 43, 3970 Leopoldsburg
Tel : 011/53.98.10
GSM : 0497.58.43.41
Mail : marleen.hus@rimo.be

Opbouwwerkster Marleen Hus is nog maar sinds begin 2008 "gekazerneerd" in Leopoldsburg, toch heeft ze al heel wat gepresteerd. Marleen fietst de hele gemeente rond op zoek naar kansarmen. Haar opdracht luidt: kansarmen verenigen en hen een ontmoetingsplaats geven.

"Zowel officiële diensten als vrijwilligersorganisaties bereiken de kansarmen onvoldoende," opent Marleen het gesprek. "Men blijft teveel achter de computer zitten. Zo bereik je de kansarmen niet. De laatste jaren is hier een sterke toename van kansarmen. Dat heeft onder andere te maken met de vele echtscheidingen, vooral bij jonge gezinnen waar de man militair is en op missie is in het buitenland. Leopoldsburg heeft geen echte concentratiewijken. De kansarmen wonen verspreid. Daarom ben ik verplicht de boer op te gaan."

Ik heb een schitterende samenwerking met het Sociaal Huis. Vanuit de groepsbijeenkomsten rond budgetbeheer is er een groep die wil blijven samenkomen. Dat is een geschenk uit de hemel voor mij. Ik begeleid ook de groep Welzijnsschakels 'Hoger op'. Ik leer de trekkers hoe ze betere contacten kunnen

leggen met kansarmen. Door al hun sociale kwetsuren zijn kansarmen heel wantrouwig en kunnen ze moeilijk samenwerken.

De groepen die ik nu al bereik, hebben dringend nood aan een thuishaven, een warm nest, een vaste stek waar ze een kop koffie kunnen drinken, de krant kunnen lezen, met een aanbod van diensten zoals was, strijk, douche. De mensen ontploffen bijna van ongeduld, maar ik wil eerst werken aan een sociale fundering. Ik ben hier trouwens maar tijdelijk. Het ontmoetingshuis moet gedragen zijn door de plaatselijke samenleving. Er is hier een forum, waar alle partners in zitten die werken met kansarmen en ook de armen zelf. Daar heb ik het ideaal platform op mee verder te bouwen."

Achterstelling in Lummen

Opbouwwerker : Liezy Claes
Adres : Wijngaardstraat 8, 3560 Lummen
Tel : 013/35.17.80
GSM : 0497/58.43.43
Mail : liezy.claes@rimo.be

Liezy Claes heeft haar bureau op de eerste verdieping van het OCMW van Lummen. "Boven "op den berg", zoals de Lummenaren dat zeggen. "Omwillen van de hoge drempel ga ik naar de mensen toe en zoek de armen op. Ik zoek ze zelfs op in 't café. De cafébazen kennen mij."

"Ik ga ook af en toe naar de voedselbedeling aan de school van de Zusters Kindsheid Jesu," vertelt Liezy. "Aan de schoolpoort bereik ik de armen rechtstreeks. Drie keer per week komen zo'n 100 mensen eten halen. Ze komen van heinde en ver, van Sint-Truiden tot Diest. Slechts eenderde is van Lummen. Aan de schoolpoort sprak een moeder mij plots aan 'Kun je niet zorgen dat die cirque ergens anders plaats heeft? Wij moeten daar drie keer per week op kijken, onze kinderen ook. Schande is dat.' De mensen van Lummen zijn niet gewoon om met armoede om te gaan. Ze hebben er zelfs schrik van. De

sensibilisering van de bewoners is een prioriteit in mijn werk." Liezy Claes heeft ondertussen 40 mensen in armoede ook thuis bezocht. 15 van hen komen regelmatig naar de ontmoetingsactiviteiten. "De armen zijn moeilijk traceerbaar in Lummen. Ze leven erg verspreid. Ze komen vooral naar de activiteiten om te ontsnappen uit hun dagelijkse sleur. 'Ik kan hier ook

eens mijn verhaal kwijt zonder te worden uitgelachen,' zei één van hen. Ze willen regelmatig samenkomen, maar dan alleen om samen te eten, samen te lachen of om iets op te steken tijdens de vorming. Meer moet ik hen voorlopig niet vragen. Ik wil vaak te snel gaan met hen, maar dat lukt toch niet. Emancipatie is een langzaam proces."

Wijerdijk Beringen

Opbouwwerker : Carla Laureys
Ondersteuner: Lutgarde Wellens
Adres : Laan op Vurten 55,
 3581 Beringen
Tel : 011/45.18.25
GSM Carla : 0497/58.43.42
GSM Lutgarde : 0497/58.43.50
Mail : carla.laureys@rimo.be
 lutgarde.wellens@rimo.be

"Dit is waarschijnlijk mijn laatste project. Ik ben nu 55. Ik wil er nog één keer keihard tegenaan gaan." Aldus Carla Laureys, een doorwinterde opbouwwerkster met "power en poeier," zoals ze het zelf zo schoon kan zeggen.

De wijk Wijerdijk oogt desolaat, gelegen in "the middle of nowhere. 157 sociale woningen met een mix aan culturen, mensen die elk in hun eigen kleine wereld leven. "Mijn opdracht luidt: het samenleven in de wijk bevorderen," zegt Carla.

Flug gezegd, maar hoe begin je aan zoiets abstract? "Ik ga heel veel de straat op. Nu het zomert moet ik ervan profiteren.

In straatgesprekken zijn de mensen veel meer relax, ze praten vrijuit, vanuit hun garagepoort verloopt het contact veel makkelijker dan bij hen in de living. Als ik aanbel gaan zelfs veel deuren niet open. Ik praat ook met jongeren. Zo ontmoette ik gisteren twee jonge kerels waarover een mevrouw pas haar beklag had gedaan. Ik begroette hen en vroeg op de man af naar hun mening over de wijk. Ze namen mij mee en leidden mij rond. Ik had verwacht dat ze heel stoer zouden doen. Ze voelden zich blijkbaar erkend door mijn vraag. Dat gaf mij een blij gevoel. Toen ik weg reed staken ze hun hand op."

"Voor ik begin met een project wil ik eerst een analyse van de bewonersbeleving. De bewoners spreken meestal vrij positief over de wijk. Het is eerder een slaapwijk met weinig burenccontact. Hier en daar zijn er burenrudies. Maar dat valt best mee. De jongeren zorgen niet echt voor overlast. De mensen wonen er graag. De huizen zijn dik in orde. Er is veel groen. Er zijn eigenlijk geen materiële problemen. Mijn werk zal er vooral in bestaan de mensen dicht bij elkaar te brengen, de sociale cohesie versterken."

Participatie Sociaal Beleid in Maasmechelen

Opbouwwerker : Geert Desmet
Adres : Kastanjelaan 61,
 3630 Maasmechelen
Tel : 089/48.28.59
GSM: 0497/58.43.71
Mail : geert.desmet@rimo.be

Opbouwwerkster Geert Desmet werkt 2 dagen per week aan de participatie van kansengroepen in het Lokaal Sociaal Beleid (LSB) in Maasmechelen.

"Ik heb 15 kansengroepen bevestigd over de 7 thema's van het LSB," legt Geert uit. "Dat waren zowel jongeren als ouderen, buurtgroepen, een vereniging

waar armen het woord nemen en noem maar op. Ik noteerde hun wensen en maakte die over aan de werkgroepen van het Lokaal Sociaal Beleid. Om de beleidsmensen en de kansengroepen met elkaar in contact te brengen, organiseerde ik een huifkarrentocht langs verschillende diensten zoals het Sociaal Huis en sociale initiatieven zoals Trefpunt SOMA. Op de huifkarren - met 30 deelnemers - kleefden slogans met de verzuchtingen van de bewoners.

De resultaten van de bewonersparticipatie schreef ik neer in een boekje. In het

beleidsplan merk ik dat er rekening werd gehouden met de inbreng van de kansengroepen.

Nu wil ik hen opnieuw bevragen met het oog op het creëren van meer zelfredzaamheid. De vraag is: wat hebben mensen nodig om zelf de touwtjes in handen te nemen om hun situatie te veranderen? Ik wil hiervoor een speciale methode gebruiken die de positieve krachten naar boven haalt. Mijn volgende stap is inspraak en vertegenwoordiging van de kansengroepen in het beleid realiseren."

Armoede bestrijden met team van ondersteuners

Wat : team van 9 ondersteuners, met inbreng van RIMO Limburg, Dynamo, Warm Hart (Houthalen), De Draaischijf (Beringen), De Brug (Hasselt) en Soma (Maasmechelen)
Wie : Frederik Vaes, Inge Koekelkoren, Claudia Mellebeek, Evi Bogaerts, Liesbeth Brusselaers, Katrien Franssens, Inge Pinxten, Rudy Lauwers, Magda Cuppens
Coördinatie : Claudia Mellebeek
Tel : 011/22 21 96
GSM: 0497/58.43.52
Mail: claudia.mellebeek@rimo.be

Dankzij een goede samenwerking tussen RIMO, de Provincie en Dynamo is er sinds begin 2008 een team van maar liefst 9 beroepskrachten dat de "verenigingen waar armen het woord nemen" ondersteunt. "Deze pooling van personeel in de sector van de armoedebestrijding is uniek in Vlaanderen," weet Claudia Mellebeek die het team coördineert.

"Vroeger zat iedereen op zijn eiland," aldus Claudia. "Elke vereniging moest zorgen voor een goede boekhouding, een eigen themawerking uitbouwen, in orde zijn met de vzw-wetgeving, en noem maar op. Nu specialiseert elke ondersteuner zich. Zo moeten de verenigingen elk afzonderlijk het warm water niet meer uitvinden. Het team maakt ook vormingspakketten klaar rond de vzw-wetgeving, de werving van vrijwilligers, beleidsbeïnvloeding, enzovoort. De vorming is opgebouwd in modules, gespreid over 2 jaar."

"Nieuw is ook de steungroep armoede. Op initiatief van Dynamo zal de provincie alle partners die werken aan armoedebestrijding rond de tafel roepen. De bedoeling is te komen tot een betere afstemming tussen de partners. We willen ook samen beweging maken en samen de acties kracht bijzetten."

"Op provinciaal niveau zullen de verenigingen ook samen werken rond het thema gezonde en betaalbare voeding. Eén van de onderwerpen is de voedselbedeling. Hoe kunnen de voedselpakketten gezonder en gevarieerder gemaakt worden, is de vraag. Ook op de manier waarop de voedselbedeling gebeurt is er kritiek vanuit de mensen in armoede. Alle opmerkingen zullen in 2009 op een dialoogmoment met de mensen van Sint-Vicentius besproken worden, zowel lokaal als provinciaal."

Veeweide Dilsen-Stokkem Opbouwwerkster Geert Desmet doorbreekt de negatieve spiraal

Sinds 2 jaar is opbouwwerkster Geert Desmet 1 dag per week actief in de sociale woonwijk Veeweide, een kleine wijk met 42 huizen. "Er waren veel ruzies en veel geroddel toen ik hier aankwam," aldus Geert. "Het is mijn taak om de negatieve sfeer te doen kantelen naar een positieve."

Veeweide is een nieuwe sociale woonwijk van het Maaslandshuis. "De huizen zijn picobello in orde, maar de bewoners kennen elkaar niet of nauwelijks, vaak

alleen door ruzies onder de kinderen. Ze hebben elkaar nog maar zelden ontmoet op een positieve manier. Daar probeer ik voor te zorgen," vertelt Geert Desmet. "Dat begint aardig te lukken. Bij de start kwam er geen kat naar de bewonersvergaderingen, of soms hoogstens eens één of twee. Tegenwoordig kan ik rekenen op een man of acht. Veel is veranderd door de barbecue vorig jaar. Ik ben toen van deur tot deur gegaan en heb de bewoners zoveel mogelijk taken toegeschoven.

Niemand geloofde dat ik volk bijeen zou krijgen. Bijna 100 man kwam opdagen, een ongelooflijk succes. De herinrichting van het binnenplein met een multifunctioneel sportterrein is de volgende uitdaging. Ik hou de buurt op de hoogte van de activiteiten door huisbezoeken en via de buurtkrant. Als ik de buurtkrant in de brievenbussen steek, dan zie ik bewoners rennen naar de brievenbus. Ook dat is een positief signaal voor mij!"

PROJECT UIT DE OUDE DOOS

Wijkwerking in een sociale woonwijk: problemen aanpakken, maar ook werken aan de sociale samenhang.

PROJECT UIT DE OUDE DOOS

De werking met alleenstaande moeders in armoede was het fundament voor het huidige RIMO-programma rond meervoudige achterstelling.

Hakkeveld (Alken)

Samen in de bloedhete hobunit

Begin 1998 startte Diane Lemmens in het kader van het Sociaal Impuls Fonds met haar opbouwwerkproject in Alken. De wijk Hakkeveld ligt op een boogscheut van de brouwerij. Haar eerste werk was een verkenning van de problemen in de buurt. Diane werkte vanuit een hobunit die het OCMW in het midden van de wijk had neergezet. Het was er snikheet, maar Diane zat letterlijk tussen haar mensen.

Feesten met vrienden

Vanaf het begin had Diane zich voorgenomen om de vriendschapsbanden tussen de bewoners te bevorderen om, zoals dat heet, het sociaal weefsel in de wijk te versterken. Elke twee weken was er op vrijdagavond een vergadering van de "Hakkeveld Vrienden". Vanuit het wijkhuis, waarvoor

het Alkens OCMW de huur betaalde, organiseerde Diane met een groepje buurtbewoners een jaarlijks paasfeest, een zomerfeest, een sinterklaasfeest, een kerstfeest, een voetbalcompetitie... Vrijwilliger Pierre formuleerde het zo: "Het woord vrienden staat centraal in de naam van onze vereniging. Als we geen vrienden kunnen zijn, dan houden we het niet vol. Dat is onze drijfveer. En dat lukt! Voor onze feesten komen we steeds handen te kort".

Niet enkel feesten

Maar niet enkel feesten deden ze in Alken.. Er waren de petitie en de talloze besprekingen met de huisvestingsmaatschappij over vochtproblemen in woningen van de wijk. Er waren de regelmatige gesprekken met het gemeentebestuur

over de verkeersveiligheid. Er was het veelvuldig overleg met het OCMW. Vier maal per jaar was er de buurtinfokrant. En elke woensdagnamiddag was de hobunit van Diane dé ontmoetingsplaats voor de tieners van de wijk!

Temidden de mensen

Diane maakte twee uitgangspunten van het opbouwwerk à la RIMO heel concreet. Eén: als opbouwwerker moet je temidden van je mensen zitten. Twee: een goede manier om de leefbaarheid in een wijk te verbeteren en om de verzuring van de maatschappij tegen te gaan is door de solidariteit tussen bewoners op een gezellige manier te versterken.

De Krik (Herk-de-Stad)

De tijgermoeders van Carla en Ria

De Krik in Herk-de-Stad was een project van en voor alleenstaande moeders die meer greep wilden krijgen op hun leefsituatie. Met een laag inkomen behoorden zij tot één van de meest kwetsbare groepen in onze samenleving. Opbouwwerkster Carla Laureys begeleidde zulk een groep van meer dan veertig vrouwen. RIMO-medewerkster Ria Stevens was jarenlang vrijwilligster bij De Krik.

Tijgermoeders

Carla vertelt: "Soms ging het over vrouwen die al generaties lang in een armoedesituatie zaten. Soms ook ging het over vrouwen die door omstandigheden plots in de armoede terecht kwamen. Door een faillissement van hun man of door een echtscheiding werden ze uit hun vroegere sociale omgeving gerukt. Als alleenstaande moeder was het elke dag knokken om te overleven. Zij misten

vaak de sociale vaardigheden en de kracht om zich weerbaar op te stellen. Hun kroost was dikwijls het belangrijkste wat ze hadden. Kinderen waren een stuk van hun persoonlijkheid. Hun dierbaarste goed. Grenzen stellen voor hun kinderen was vaak heel moeilijk. Hun reacties noemden we soms de reacties van 'tijgermoeders'."

Klemtoonverschuiving

Vaak kwamen die moeders in een situatie terecht van armoede én isolement. Deze vrouwen vonden moeizaam de zelfzekerheid en het geloof in eigen kunnen om iets te ondernemen. Ria: "Maar toch waren de 'nieuwe armen' vaak beter gewapend dan 'generatie-arme moeders'. Vooral deze laatste groep miste de capaciteiten om het in deze maatschappij te redden. Zoals omgaan met weinig geld. Bij hen lag de klemtoon

veel sterker op educatieve aspecten: werken rond gezin en relatie, apathie doorbreken, geloof in eigen kunnen."

Fundament

Meer dan tien jaar geleden legden Carla en Ria de basis van hetgeen we daarna gingen noemen 'werken met meervoudig achtergestelde groepen'. Vandaag is dit uitmondend in een kernopdracht van RIMO-Limburg: ondersteuning van verenigingen waar armen het woord nemen.

PROJECT UIT DE OUDE DOOS

De inmiddels verdwenen wijk Texas was in 1974 de bakermat het buurtopbouwwerk in Limburg.

PROJECT UIT DE OUDE DOOS

Een methodische aanpak leidde tot een analyse en planning waarin alle actoren zich herkenden.

Texas (Genk)

Legendarische wijk is trots op haar geschiedenis

De foto over de afbraak van de merkwaardige Genkse mijnclité Texas prijkt in het fotoboek dat opbouwwerkster Magda Remans in 1996 met de bewoners samenstelde. In het najaar van 1995 werd de wijk Texas afgebroken. Na een lange strijd moest de wijk plaats ruimen voor de parking van KRC Genk. Aan de overkant van de straat werd Nieuw-Texas opgetrokken. Magda, die met de bewoners tevergeefs had gevochten voor het behoud van Oud-Texas, startte met nieuwe moed aan een nieuw thuis voor de Texanen.

Legendarische leefbaarheid

Het was de bedoeling dat de wijk tijdelijk zou zijn. Ondanks het voorlopig karakter van de buurt, slaagden de honderd gezinnen er op ongeziene wijze in om hun Texas tot leven te brengen. Met man en macht timmerden ze voortdurend aan de wijk. Vrijwilligers bouwden een

prestigieus buurthuis, ijverden voor wegverharding, voor de bevordering van de bereikbaarheid met openbaar vervoer. Er heerste een fantastische sfeer in Texas. Men organiseerde carnavalvieringen, sinterklaasfeesten en bebloemingsacties. Het leefklimaat in de wijk was legendarisch! De bewoners streden met alle mogelijke middelen voor het behoud van hun wijk. Zij schreven brieven en petities, organiseerden autokaravanan en hielden betogingen, gingen naar talloze vergaderingen met de voormalige mijndirectie, het Genks stadsbestuur en de huisvestingsmaatschappij... Maar de reconversieplannen beslisten anders.

Oud-Texas verdween en Nieuw-Texas verscheen

In de nieuwe woonwijk volgde Magda opnieuw werfvergaderingen. Opnieuw ijverde zij voor het bekomen van

de noodzakelijke nutsvoorzieningen. Opnieuw legde zij talloze huisbezoeken af in functie van de omgevingswerken. Opnieuw maakte zij mee afspraken met de stad, met de huisvestingsmaatschappij, De Lijn, Interelectra en Belgacom. Geleidelijk kwam er in Nieuw-Texas terug een buurtfeest, een bebloemingsactie, een kinderfeest, een buurtkrant.

Erfenissen

Niet enkel toont Magda in het fotoboek aan hoe het opbouwwerk al die jaren onvoorwaardelijk de kaart van de bewoners had getrokken. Zij laat ook zien hoe een opbouwwerker met succes opnieuw kan starten. Maar de belangrijkste erfenis van Texas is dat de thema's wonen en leefbaarheid van buurten vandaag bij het RIMO nog steeds vooraan op de agenda staan.

Ter Hilst (Hasselt)

Lokaal beleid wordt partner

De wijk ligt afgezonderd en is ingeplant in niemandsland. Vijftien jaar geleden had de wijk geen straatnamen maar nummers. Er was spanning tussen kopers en huurders van de huizen en tussen kwetsbare families Belgen en migranten. Er was veel vandalisme en kleine criminaliteit. Kortom, Ter Hilst stond bekend als de minst aantrekkelijke wijk van Hasselt. Van 1995 tot 2001 werkten Liesbeth Smeyers en later Jef Lingier er als opbouwwerkers voor RIMO-Limburg.

Samen in een dipje

In het begin werkte het opbouwwerk rond kleine projecten. Het plaatsen van een basketbalring, de aanleg van een paadje tussen een woningblok en garages, betere straatverlichting, een bevraging rond de installatie van de vuilnisbakken. Stilaan groeide het besef dat de situatie grondig moest aangepakt worden. In 1996, tien jaar nadat de eerste huizen gebouwd waren op de weilanden, kwamen

alle betrokkenen bijeen om een plan van aanpak te maken. Ze gebruikten hiervoor de DIP-methode (Doelgerichte Interventie Planning). Een instrument voor analyse en planning dat toen opgang maakte in de opbouwwerksector. Zestig mensen 'dipten' mee. Daaronder bewoners, de stedelijke welzijnsdienst, de technische dienst en de groendienst, de politie, het OCMW, Kind&Gezin, basiseducatie, kinderen jongerenwerkers, vrouwengroepen, het schoolopbouwwerk en de Hasseltse Huisvestingsmaatschappij.

Situatie verbetert

Rond dezelfde tijd opende een groot buurthuis, dat door de stad gebouwd werd, zijn deuren. Het buurthuis werd De Magneet genoemd. Het betekende een nieuwe impuls voor het buurtcomité. De wijk werd figuurlijk opengebroken door het gratis busvervoer in de stad. De huisvestingsmaatschappij begon meer te werken als sociale verhuurder

in de plaats van als een onverschillig immobiliënkantoor. Wat later kwam er een grootwarenhuis in de buurt. De sociale samenhang in de wijk groeide en het imago van Ter Hilst verbeterde zienderogen. Maar vooral: het beleid was gaan inzien dat het opbouwwerk een volwaardige speler in de wijkontwikkeling was.

Samenwerken met beleid

Bij de plechtige inhuldiging in 2001 van het kunstwerk dat nog altijd voor het buurthuis staat, zei de schepen van welzijn van Hasselt dat dit beeldhouwwerk symbool stond voor hoe samenwerking tussen opbouwwerk en allerlei instanties iets zeer moois kon voortbrengen. Vijftien jaar geleden begonnen in Ter Hilst ideeën te groeien van wat we vandaag Lokaal Sociaal Beleid noemen.

OPINIE

► **Steve Stevaert:**

"Het is belangrijk dat opbouwwerkers de werking van lokale besturen goed kennen, om te voorkomen dat ze met hun hoofd tegen de muur lopen."

Gouverneur Steve Stevaert

«Het opbouwwerk bepaalt mee het merk Limburg»

Buurtwerkers heb ik altijd een warm hart toegedragen. Enkelen onder hen ken ik persoonlijk. Ik heb hen zien evolueren van mei 68'ers met grootse ietwat utopische ideeën naar professionele opbouwende tiepen met een sterk geloof in samenwerking tussen bewoners en lokale partners.

De tijd dat opbouwwerkers vanuit de loopgraven lokale overheden bestreden ligt ver achter ons. Die kritische sturm-und-drang-periode was wellicht noodzakelijk om vastgeroeste toestanden los te wrikken en de verantwoordelijke instanties wakker te schudden. Vandaag is de band met lokale overheden gelukkig hersteld. In de sociale woonwijken trekken bewonersgroepen en huisvestingsmaatschappijen aan één koord. De leefbaarheid in de wijken is er de laatste tijd dan ook fel op vooruit gegaan. De samenwerking tussen bewoners, gemeenten, politie, huisvestingsmaatschappijen en andere medespelers zit hier voor veel tussen. Elk afzonderlijk kunnen ze de problemen niet oplossen. Ook hier is één en één meer dan twee.

Het opbouwwerk heeft hierbij de taak van draaischijf of go-between.

Daarom is het belangrijk dat buurtwerkers of opbouwwerkers de werking van de lokale besturen goed kennen. Om te voorkomen dat ze met hun hoofd tegen de muur lopen, moeten zij weten welke procedures er moeten gevolgd worden, hoe een begroting in hun gemeente wordt opgemaakt, welke ambtenaren welke bevoegdheid hebben. Kortom ze moeten hun weg kennen. Nu gebeurt het nog al te dikwijls dat buurtwerkers dit pas leren door scha en schande, met vallen en opstaan. Hier kan zeker nog aan gesleuteld worden.

Verankering

Om het met een boutade te zeggen: buurtwerkers komen, buurtwerkers gaan, het opbouwwerk blijft niet eewig bestaan. Opbouwwerkprojecten zijn, zoals alle projecten trouwens, per definitie tijdelijk. Wil RIMO voorkomen dat na hun vertrek de projecten als een pudding in elkaar storten, dan moet van bij

de start duidelijk zijn hoe het na afloop verder moet. Duurzame resultaten krijg je maar als de projecten verankerd zijn in de lokale besturen. Zij kunnen zorgen voor de noodzakelijke continuïteit. Wat gezaaid werd door het opbouwwerk mag niet verloren gaan door een gebrek aan klare afspraken over wat er gebeurt na het vertrek van de opbouwwerker.

Tot slot wil ik RIMO feliciteren met zijn 15de verjaardag. In al die jaren is RIMO uitgegroeid van kleine micro-organisatie tot een instituut dat mee timmert aan de weg van een harmonieuze Limburgse samenleving. Het merk "Limburg" wordt voor een deel mee bepaald door het opbouwwerk. Een stukje van de puzzel van het Limburgs model heeft RIMO in handen. Ik wil dan ook alle medewerkers van RIMO danken voor hun inzet, hun deskundigheid en hun bijzondere aandacht voor de mensen die het moeilijk hebben in onze samenleving.

Steve Stevaert

Prof. Johan Ackaert

«Nieuw gemeentedecreet biedt nieuwe kansen»

Onze gemeenten functioneren nu al anderhalf jaar in een nieuw institutioneel decor: het gemeentedecreet. Dit decreet weerspiegelt inhoudelijk de grote trend in het bestuurlijk denken zoals deze door heel West-Europa waait, met name de combinatie van de vermarkting en de vermaatschappelijking van het openbaar bestuur. De vermarkting komt het meest tot uiting in de geboden mogelijkheden omtrent de interne en de externe verzelfstandiging van de lokale dienstverlening en organisatie. Deze bijdrage gaat niet dieper op deze innovaties in. Vooral de geboden mogelijkheden om de vermaatschappelijking van het lokaal bestuur meer vorm te geven, verdienen alle aandacht van het buurtopbouwwerk.

Titel VI 'Participatie van de burger' van het gemeentedecreet neemt de meeste prominente plaats in de vermaatschappelijke etalage in. De toolbox staat wagenwijd open: van klachtenbehandeling en inspraak over verzoekschriften en voorstellen van burgers tot en met de volksraadpleging. Alles keurig geregeld in een indrukwekkende batterij artikels (art. 197 tot art. 220). Zelfs de Parijse Commune in 1871 leek niet democratischer. Kortom, het gemeentebestuur beschikt op het eerste gezicht over uitermate krachtige radarinstallaties om alle verzuchtingen van zijn inwoners feilloos

op te vangen en daarna om te zetten in aangepaste beleidsoutput. Het responsief bestuur behoort dus niet langer tot het rijk van de utopische denkbeelden maar wel tot de dagelijkse realiteit van eenieder. Binnen dit denkkader is er bijgevolg geen toekomst meer weggelegd voor buurtopbouwwerkers (die in de ogen van heel wat lokale bestuurders toch maar, om Herman De Croo te parafraseren, 'reizigers zonder bagage' waarmee bedoeld 'politici zonder kiezers' zijn).

Ondanks die rijkelijk gevulde etalage van het gemeentedecreet hoeft het opbouwwerk niet echt te wanhopen. In feite huldigen de aangehaalde artikels uit het decreet vooral het beeld van die individuele burger die zelf perfect in staat is om zijn eigen gelijk kracht bij te zetten. Een niet onaanzienlijk deel van de participatie-instrumenten uit de nieuwe gereedschapskist van het decreet zijn in de eerste plaats leuke 'hebbedingetjes' voor die burger die perfect mondig is om met het bestuur in dialoog (of conflict?) te treden. Alle onderzoeken omtrent politieke participatie geven aan dat vooral de hoger geschoolde, beter gesitueerde burgers meer gebruik maken van individuele (politieke) actiemiddelen dan lager geschoolde en minder welstel-

lende inwoners. Een exclusieve focus op de bedoelde instrumenten ter versterking van de responsiviteit van het lokaal bestuur verhoogt de kans op maatschappelijke blindheid ten aanzien van die groepen waarvan de participatiemegafoon buiten armbereik ligt: 'man sieht nur die im Lichte, die im Dunklen sieht man nicht' (Brecht). Het decreet maakt het buurtopbouwwerk dus niet overbodig.

Hoewel de aangehaalde artikels overvloedig de individuele burger als gesprekspartner van het lokaal bestuur consacrerend, biedt het decreet ook ruimte om de burger als co-producent van maatschappelijke meerwaarde te erkennen. Zo geeft artikel 159 aan dat het college van burgemeester en schepenen het budgethouderschap met betrekking tot bepaalde budgetten betreffende projecten kan "delegeren aan wijkcomités en burgerinitiatieven, ook voor aangelegenheden die het dagelijks bestuur te boven gaan". Dit artikel opent mooie perspectieven om nieuwe inzichten omtrent het versterken van sociaal kapitaal enerzijds en het vooropstellen van maatschappelijke participatie als finaal oogmerk van lokale beleidsvoering anderzijds in de praktijk af te toetsen. Als daar geen mooie kans voor het buurtopbouwwerk ligt.

Johan Ackaert

OPINIE

► **Prof Johan Ackaert:**

"Ondanks de rijkelijk gevulde etalage van het nieuw gemeentedecreet hoeft het opbouwwerk niet echt te wanhopen."

OPINIE

► **Paul Salmon:**

"Het opbouwwerk zal haar legitimiteit enkel kunnen vinden bij de doelgroep: het betrekken van de meest kwetsbare mensen in de samenleving."

Paul Salmon «De kunst van het gewone»

15 jaar RIMO. Het opbouwwerk/buurtwerk in Limburg en Genk bestaat nog langer. Gedurende heel mijn professionele loopbaan is het opbouwwerk er altijd geweest. Het opbouwwerk kruist mijn pad geregeld, het loopt parallel mee, soms wat korter, soms met wat meer afstand.

Ik heb het opbouwwerk zien evolueren. Van een conflictueuze relatie naar een groter partnership in beleid. Veranderingen in verwachtingen en competenties van opbouwwerkers omdat de aard van het werk verandert. Veranderingen in positionering, omdat lokale besturen meer en meer oog (en meer middelen) hebben voor participatie en achterstelling. Veranderingen in doelgroep, door de grotere diversiteit aan bevolkingsgroepen en het ontstaan van nieuwe verenigingsvormen binnen de minderheden- en armoedesector.

In het kader van de wijkontwikkeling heeft Genk duidelijk gekozen om, geïnspireerd door het Deventer model, krachtige duo's te vormen tussen wijkmanager en opbouwwerker. Als ik onlangs de resultaten onder ogen kreeg van de positieve evoluties (tussen 2004 en 2006) inzake de leefbaarheid in de Genkse wijken en de tevredenheid van buurtbewoners met betrekking tot het samenleven en het wonen in hun buurt, dan is dat te danken aan de gezamenlijke inzet van alle partners in de wijk en de stuwende kracht van het wijkmanagement, met daarin de uitgesproken rol van het befaamde duo opbouwwerker-wijkmanager.

Toch denk ik dat het opbouwwerk in het algemeen in een wat moeilijker periode zit.

De samenlevingsopbouw kampt met een wazig profiel. Voor wat staat de sector eigenlijk? Wat onderscheidt deze sector van andere sectoren? Wat is de kerntaak van de sector? Het opbouwwerk krijgt zich moeilijk uitgelegd aan (beleids)mensen die niet in het vak zitten. Dit tast de geloofwaardigheid en het belang van het opbouwwerk aan. Evaluaties en nota's zoals die van het Rekenhof versterken dit alleen maar.

Ook op het lokale niveau is er teveel onduidelijkheid. De resultaten mogen niet afhangen van de inter-persoonlijke relatie tussen wijkmanager en opbouwwerker. Professionaliteit en competentie zijn uitmate belangrijk. Doorheen de jaren is het opbouwwerk sterk gegroeid in de beleidsadvisering. Maar ook in het plaatselijke agogische werk en in de correcte invulling van een autonome, maar coöperatieve positionering, is een sterke professionalisering noodzakelijk. De focus moet blijven liggen in het betrekken van de mensen en in het versterken van de bewoners om eigen oplossingsalternatieven te vinden of uit te werken. Het opbouwwerk kan geen sector zijn waar de professionelen in de plaats treden van de mensen.

Dat roept de volgende vragen op: slaat het opbouwwerk aan bij de 'nieuwe' diversiteit en is het een antwoord op huidige maatschappelijke evoluties? Is het opbouwwerk een methodiek die past in een etnisch-culturele omgeving? Wordt er een relatie gelegd en zo ja, welke bruggen slaat men dan naar de migrantenzelforganisaties en naar de minderhedensector? Hoe verhoudt het opbouwwerk zich t.a.v. de armoedeverenigingen? Komen we tot een werkbaar synthese of

blijven we versnipperd en verkokerd werken in de buurten en wijken? Ik heb kunnen meewerken met twee (mislukte) pogingen om nauwere samenwerking tussen de sectoren opbouwwerk, minderheden en armoede te betrachten. De vraag is of men bereid is van het eigen 'instituut' af te stappen. Of men bereid is om zelf gezamenlijke en geïntegreerde strategieën te ontwikkelen. Vlaams, regionaal én lokaal.

Zal het opbouwwerk een antwoord bieden op trends in de samenleving, zoals de toenemende individualisering en de verminderde solidariteit en tolerantie? Of op de groeiende segregatie tussen allochtonen en autochtonen? Of op de gapende kloof tussen kansrijke en kansarme? Gaat het opbouwwerk de mensen ook aanspreken op hun eigen verantwoordelijk voor zichzelf en hun omgeving?

Ik denk dat deze legitimiteit er niet zal komen door kijkdagen, studiemomenten, brochures, debatten of met zichzelf bezig zijn. De legitimiteit zal men enkel kunnen vinden bij de doelgroep; het bereiken van, het stem geven aan en het betrekken van de meest kwetsbare mensen in de samenleving. Onvoorspelbaar maar adequaat werken dus.

Want, waar gaat het om? Het is bouwen aan sociale systemen, het opwerpen van kleine dammen die voorkomen dat aan de achterzijde van een geïndividualiseerde maatschappij mensen in het sociale isolement gedreven worden. Het gaat om een kunst die in een verkilde samenleving object van professionalisering is geworden: de kunst van het gewone.

Paul Salmon

Prof. Mieke Van Haegendoren

«RIMO is te vrouwelijk en te wit»

Een leefbare omgeving creëren is een eerste doelstelling van het RIMO. Ik ben erg gecharmeerd door de buurtprojecten van het RIMO. Leuke en laagdrempelige activiteiten organiseren voor de mensen, zorgen dat mensen zich in de wijk op hun gemak en veilig voelen. Inzet van vrijwilligers, samenwerking met de lokale overheid en plaatselijke organisaties, een band smeden tussen welzijnswerk en politie (preventie en bestraffing als continuüm): ik heb de indruk dat het RIMO er goed in slaagt hiertoe bij te dragen. Voor mij is dit de belangrijkste activiteit van het RIMO: kleinschalig, rechtstreeks met de mensen, met de inzet van vrijwilligers, in overleg met de lokale overheid.

Achterstelling wegwerken is een tweede doelstelling. Er is maar één echte manier om achterstelling weg te werken en uit de armoede te geraken: een inkomen verwerven door te werken. Maar voor een aantal mensen is zelfs dit te hoog gegrepen. De VDAB is hier aan zet; het welzijnswerk komt tussen wanneer de VDAB de

handdoek in de ring gegooid heeft. Een rijk land als België is het zichzelf verplicht om te investeren om deze mensen toch een min of meer waardevol leven aan te reiken: kookactiviteiten, praatgroepen, luisteren naar het verhaal van deze mensen. Ik heb heel veel waardering voor de welzijnswerkers die deze taak op zich nemen: echte liefdadigheid, dweilen met de kraan open. In het welzijnswerk moet hiervoor plaats zijn, maar "resultaten" zijn hier erg relatief.

Menswaardig wonen is, naast werken, de basisvoorwaarde voor inclusie. Voor een segment van onze bevolking, vooral alleenstaande mannen, is dit een probleem: logementsbewoners, kamerbewoners. Hier blijkt weer dat wie geen "familie" heeft, erg kwetsbaar is.

Aandachtspunten

Het RIMO is te vrouwelijk en te wit. Omdat allochtonen in de doelgroepen oververtegenwoordigd zijn, zou het

RIMO heel dringend werk moeten maken van een echt diversiteitsbeleid bij de aanwerving. Ook in de Raad van Bestuur is dringend meer diversiteit nodig.

Tijdelijke projecten, gefinancierd door lokale overheden, zijn voor mij het bewijs dat gemeentengeloven in het opbouwwerk van het RIMO. Projectfinanciering moet je verdienen, elke dag; het houdt je wakker als organisatie. Het is mij niet duidelijk wat het aandeel is van projectfinanciering in de globale inkomsten van het RIMO, maar ik zou toejuichen indien dit een groot aandeel zou zijn.

Is het RIMO zuinig op zijn vergadertijden? Het welzijnswerk heeft een cultuur van vergaderen, overleg, ervaringsuitwisseling,... Heb je al berekend wat dit de organisatie kost? Of al deze uren nuttig en rendabel zijn?

Mieke Van Haegendoren

OPINIE

► **Prof. Mieke Van Haegendoren:**

"Tijdelijke projecten, gefinancierd door lokale overheden, zijn voor mij het bewijs dat gemeenten geloven in de het opbouwwerk van het RIMO."

INTERVIEW

Doris Dubois:

Het beëindigen van een project blijft een heikel punt in het opbouwwerk.
"Je mag niet verwachten dat die mensen op eigen kracht verder kunnen."

Doris Dubois, vrijwilligster "Samenleven Runkst"

"Het over-en-weer gebabbel is er niet meer, de band is weg"

Doris Dubois was gedurende 7 jaar vrijwilliger in het opbouwwerkproject Samenleven in Runkst (Hasselt). Een eerste klas vrijwilliger was ze, een "moving spirit" die een hele groep op sleeptouw kon nemen, de rechterhand van de opbouwwerkers. Rimo trok ondertussen haar opbouwwerkers terug. "Ik ben toen echt in een zwart gat gevallen," dixit Doris.

"Rimo zou voor onbepaalde tijd op dezelfde plek moeten blijven, zodat de mensen uit de buurt kunnen terug vallen op de opbouwwerker. Toen Katrien en Carla (de opbouwwerkers) vertrokken dacht ik : oh my God, wat ga ik nu aanvangen? Na een tijdje word je vriendin van hen, het wordt meer dan gewoon maar vrijwilliger zijn. Nu valt die band weg. Het over-en-weer gebabbel is er niet meer."

Kunnen jullie het project niet op eigen kracht verder zetten ?

"Het is een illusie dat te denken. In onze groep zitten alleen maar laag geschoolde

mensen.. Je mag niet verwachten dat die mensen op eigen kracht verder kunnen. De anderen accepteren niet dat ik de rol van de opbouwwerker overneem. 'Wie denk je wel dat ge zijt, gij zijt ook maar ene gelijk wij,' zeggen ze dan. Carla en Katrien hebben daar een opleiding voor genoten. Ik niet. De groep blijft mij zien als een vrijwilliger, iemand zonder diploma. Daarom werkt dat niet. De mensen komen alleen om de gezellige momenten mee te maken. Alle rompslomp zou dan op mij terecht komen en dat wil ik niet."

Wat heb je geleerd in die 7 jaar opbouwwerk ?

"Ik heb enorm veel geleerd. Ik heb mezelf leren kennen. Ik heb ook geleerd hoe ik met andere mensen moet omgaan. Al doende heb ik mijn talenten en mijn beperktheden ontdekt. Vroeger dacht ik dat ik voor het ongeluk geboren was. Nu denk ik : hoe kan ik het negatieve omzetten in iets positiefs. Ik heb leren denken voor de groep. Als ik iets aan de hand heb, vraag ik mij altijd af : hoe kan ik daar andere mensen mee helpen."

Is er ook iets veranderd voor de wijk Runkst ?

"Voor Runkst is er veel veranderd. Onze werkgroep had een goede naam in de wijk. Via Klavertje Vier (sociaal restaurant) konden we gemakkelijk contact leggen met de bewoners. Zo hielden wij de vinger aan de pols en wisten wat de hete hangijzers waren. Daar probeerden we dan op in te spelen. We wisten wat er leefde bij de mensen. Op onze activiteiten kwam altijd veel volk. Zo vingen we ook nieuwe vrijwilligers."

Hoe bereik je de mensen die in het circuit van de uitsluiting zitten ?

"Het is heel belangrijk dat je die mensen, ondanks hun beperktheden, volwaardig mens laat zijn. Daar werd in de groep goed op gelet. Je moet iedereen het gevoel geven dat ze 'iemand' zijn, dat ze meetellen. Het is een groot verlies dat onze groep op non-actief staat. Ik blijf me wel verder inzetten en neem deel aan activiteiten elders, maar de steun waarop ik altijd kon terugvallen is er niet meer."

Jo Bollen, directeur Kempisch Tehuis

"De opbouwwerker heeft minder invloed dan vroeger op het beleid"

Jo Bollen is directeur van het Kempisch Tehuis, een huisvestingsmaatschappij die 2.700 sociale woningen verhuurt in 11 gemeenten in Midden- en Noord-Limburg. Jo Bollen heeft het als directeur altijd goed kunnen vinden met het opbouwwerk. Wij hadden een boeiend gesprek met hem.

Binnen het werkgebied van het Kempisch Tehuis is Rimo actief in 3 wijken in Houthalen, Het Look in Neerpelt en Balendijk-West in Lommel. Wat is de meerwaarde voor de huisvestingsmaatschappij ?

Jo Bollen : "In een sociale woonwijk waarvan de bewoners vaak minder kracht hebben om zichzelf te organiseren, is opbouwwerk heel belangrijk. Jullie kunnen mensen mobiliseren rond projecten. De projectmatige, tijdelijke aanpak van het opbouwwerk vraagt van de mensen geen levenslang engagement. De instapdrempel is laag. Die projectmatige werking vind ik een goede aanpak. Maar tegelijk is het probleem van het opbouwwerk ook die tijdelijkheid. Dat heb ik in enkele wijken al ervaren. Na het vertrek van de opbouwwerker is er vrij snel een terugval in het sociale weefsel en in de dynamiek van de wijk. Een opbouwwerker heeft professionele vaardigheden die vrijwilligers soms niet hebben, zoals goed kunnen communiceren, bemiddelen in conflicten, groepsprocessen opzetten. Als het in een wijk wat minder goed loopt dan heeft dat dikwijls te maken met personeelsswissels in het opbouwwerk. Relaties opbouwen en een vertrouwensband creëren in een wijk vergt dikwijls meerdere jaren. Te veelwissels zijn daarvoor nefast."

Wat is een positieve ervaring die je had met het opbouwwerk ?

Jo Bollen : "In Balendijk-West in Lommel heeft de samenwerking tussen het opbouwwerk, de integratiedienst, de stad en het Kempisch Tehuis geleid tot een kentering in deze wijk. Als ik de huidige situatie vergelijk met 10 jaar terug dan zie ik een enorme vooruitgang. Dankzij het opbouwwerk hebben de mensen leren samenleven en zijn de problemen in de wijk sterk verminderd. In een project rond de inrichting van de speelhoeken hebben de stad, de Provincie en Kempisch Tehuis ruim 100.000 euro geïnvesteerd. De bewonersgroepen werden betrokken door de opbouwwerker. Ieder kind is peter van

het boompje dat hij zelf geplant heeft. Waar vroeger veel vernield werd is er nu respect."

Als je even terugkijkt, welke evoluties zie je in het opbouwwerk ?

Jo Bollen : "Ik heb de streekopbouwwerken van heel nabij gevolgd. Ik zat zelf in de raad van beheer van Zuid-Limburg. Opbouwwerkers stelden zich breder open naar het beleid en de overheid. De keerzijde van deze medaille was dat ze toen misschien te weinig betrokken waren bij het leven in de wijken. Nu hebben opbouwwerkers minder invloed op het beleid. Ze zijn vaak te eng gefocust op hun project in de buurt. Anderzijds is de professionaliteit toegenomen en wordt er beter gebruik gemaakt van allerlei subsidiekanalen en toelagen. Een negatieve evolutie zijn de vele personeelsswissels. Ik vraag me af of het niet beter is om jonge krachten eerst een tijdje te laten meedraaien in een wijk waar men al op een goede manier bezig is."

Heeft het opbouwwerk een invloed op het beleid van de huisvestingsmaatschappijen ?

Jo Bollen : "Er zijn maatschappijen die goed overweg kunnen met het opbouwwerk en er zijn er waar het minder vlot verloopt. Hun mogelijke aversie heeft nog veel te maken met de aanpak van vroeger. Opbouwwerkers die in een nieuwe wijk neerstreken liepen alle deuren af en vroegen naar klachten. Resultaat : de directeur van de huisvestingsmaatschappij kreeg een lange klachtenlijst op zijn bord. De huurders en de opbouwwerkers hadden dan ook nog de verwachting dat alles stante pede zou worden opgelost. Dat botste natuurlijk. Vandaag pakt het opbouwwerk het verstandiger aan. Met meer visie. Ik verwacht dan ook dat de samenwerking tussen opbouwwerk en de huisvestingsmaatschappijen zal groeien."

Wat vindt u van de nieuwe wooncode waarin de kandidaat-huurders verplicht worden Nederlands te leren ?

Jo Bollen : "De bedoeling om mensen beter met mekaar te leren communiceren is goed maar de uitwerking van die maatregel is een gedrocht. Hoe ga je beoordelen of iemand voldoende inspanningen doet om Nederlands te leren ? Ook wie hier

INTERVIEW

geboren is moet een attest afleveren. De mensen worden opgezadeld met nodeloze administratieve rompslomp. Wat moeten wij doen als een huurder iemand laat bijwonen die de taalbereidheid aan zijn laars lapt? Moeten we dan de aanvankelijke huurder buiten zetten ? Er is volgens mij geen enkele vrederechter die op grond van deze regelgeving een huurcontract zal verbreken."

Er staan 70.000 mensen op de wachtlijst. De wachttijden voor een sociale woning liggen bij het Kempisch Tehuis rond de 5 à 6 jaar. De privé huur is voor veel mensen onbetaalbaar. Hoe ziet u een oplossing voor deze woningnood ?

Jo Bollen : "Met mondjesmaat bijbouwen is geen oplossing. Een echte oplossing bestaat in een drastische verhoging van de investeringen in sociale woningbouw. We moeten op termijn komen tot een verdubbeling van het aantal sociale huurwoningen. Dan zitten we in Vlaanderen nog maar aan 10%. De Vlaamse regering verwacht teveel van eigendomsverwerving. We zitten nu al aan 75% eigenaars. Met de huidige kostprijzen van gronden en woningen is dat een plafond. De te hoge hypothecaire leningen nog langer spreiden op termijn (30 jaar en meer) is een gevaarlijke ondermijning van de toekomst van jonge gezinnen. Amerikaanse toestanden moeten we hier vermijden!"

Jef Gabriels, burgemeester Genk

“Ik verwacht dat jullie mee zoeken naar de oorzaken van de achterstelling”

Burgemeester Jef Gabriels van Genk heeft zowel de woelige jaren van het rebelse buurtwerk gekend, als de huidige jaren van overleg en harmonie. Genk is ook de stad bij uitstek die heeft geïnvesteerd in het samenleven in de wijken. De Genker burgervader is daarom de uitgelezen figuur om terug te blikken op de evolutie van het buurt- en opbouwwerk.

Als je achterom kijkt, welke evolutie merk je in het opbouwwerk in Limburg ?

Jef Gabriels: “Toen RIMO 15 jaar geleden ontstond lag er al een belangrijke evolutie van het conflictmodel naar het harmoniemodel achter ons. Het opbouwwerk heeft zich een plaats moeten boksen in de samenleving. RIMO heeft niet in dat guerillamodel gezeten. We hebben RIMO dan ook nooit als bedreigend ervaren voor de gemeentelijke organisatie, wel als een meerwaarde. Het opbouwwerk hoort een autonome positie in te nemen tussen de burger en de overheden. Het heeft een belangrijke schakelfunctie in de lokale democratie. Ons Genks concept van wijkontwikkeling is hierop gebaseerd.”

Heeft Genk de lont uit het kruitvat getrokken door zelf de regie van het opbouwwerk over te nemen?

Jef Gabriels: “Dat klopt. Inhoudelijk waren er niet zoveel verschillen tussen het

buurtwerk en het beleid, maar ik had toen wel problemen met de vorm.”

Heeft het opbouwwerk een invloed gehad op het beleid van het stadsbestuur in Genk?

Jef Gabriels: “Absoluut. Genk is koploper op het vlak van wijkontwikkeling. Dat is te danken aan de inbreng van STEBO en RIMO. Het werk van opbouwwerkster Magda Remans is daar een goed voorbeeld van: met vereende krachten de situatie van de kamerbewoners structureel verbeteren.”

Genk kiest zowel voor STEBO als voor RIMO als partners voor het buurtwerk.

Jef Gabriels: “Jullie hebben elk een eigen deskundigheid. Ik ben van het principe om mensen die willen werken te laten werken. Zo krijg je vernieuwing en dynamiek. Er is ruimte zat in Genk. Veel wijken hebben een totaal verschillend karakter en vragen om een specifieke aanpak. De grote strategische lijnen zetten wij uit. Dan zoeken we goede aannemers om op het terrein dat beleid mee uit te voeren. We houden van creativiteit en deskundigheid die van alle kanten komt.”

Wat zijn voor jou de kerntaken van het buurt- en opbouwwerk in Genk?

Jef Gabriels: “Jullie moeten niet alleen de burger responsabiliseren, maar ook de waarden die inherent zijn aan jullie missie,

zoals respect en verdraagzaamheid, uitdragen in de lokale samenleving.

Ik verwacht ook van het opbouwwerk dat jullie mee zoeken naar de oorzaken van de achterstelling. Jullie moeten de wortels van maatschappelijke achterstelling mee bloot leggen. Of anders gezegd: hoe kan de buitenwereld beter begrijpen wat er achter de cijfers zit. Zo creëren jullie een groter draagvlak waardoor ook de keuze voor de zwakkeren maatschappelijk aanvaardbaar wordt. Hierdoor zijn dan de noodzakelijke politieke beslissingen meer haalbaar. Ik zie jullie ook een belangrijke rol spelen in de strijd tegen de toenemende segregatie. Bijna de helft van de geboorten in Genk is van Turkse of Marokkaanse afkomst. Vandaar mijn keuze voor een multicultureel project in Genk. Ik wil het risico vermijden dat men zich terugtrekt op eilandjes.

De tekenen van segregatie moeten gezien worden. Men trekt zich terug in de eigen hoek en de andere wordt dan de vijand. Ik vergelijk deze problematiek met de situatie voor de mijnsluiting. Zoals in het reconversieverhaal wil ik nu ook weer alle hens aan dek. Je kan deze problemen maar ernstig aanpakken als de hele samenleving hieraan werkt. Dit is mijn laatste officieel politiek mandaat. Voor het tegengaan van de verwijdering tussen de culturen in Genk wil ik in de toekomst mijn nek uitsteken.”

INTERVIEW

► **Jef Gabriels:**

“Het opbouwwerk moet meewerken aan een draagvlak om de keuze voor de zwakkeren maatschappelijk aanvaardbaar en politiek haalbaar te maken.”

INTERVIEW

► **Erwin De Bruyn:**

“Aanbestedingen of open projectoproepen zullen de sector samenlevingsopbouw dynamischer maken en een sterkere resultaatgerichte reflex teweeg brengen.”

Erwin De Bruyn, directeur STEBO

“Ik ben voorstander van de vrije markt”

Erwin De Bruyn is sinds 1998 directeur van STEBO (Steunpunt Buurtopbouwwerk). Hij kneedde STEBO om tot een belangrijke medespeler/concurrent in het opbouwwerk en breidde zijn actieradius uit met programma's rond wonen, tewerkstelling, energie en ondernemen. Hij heeft hiervoor 65 medewerkers in dienst.

Als je achterom kijkt, wat is de meerwaarde geweest van het buurtwerk en opbouwwerk in Limburg de voorbije 25 jaar ?

Erwin De Bruyn: “De kern van het buurtwerk en opbouwwerk is de vinger aan de pols houden en structurele mechanismen van achterstelling bloot leggen. In die zin zijn we eigenlijk voorloper van het beleid. Een veelheid van individuele problemen moeten we collectief maken, er een sociale kwestie van maken. Dat is in het verleden duidelijk gebeurd met de huurdersproblematiek. Denk maar aan het Huurderssyndicaat en de Wooninformatiecentra. Nu zien we hetzelfde gebeuren met de energiekwestie. We zijn er samen met anderen in geslaagd correcties in de consumentenbescherming aan te brengen.”

En de meerwaarde van het buurtwerk ?

Erwin De Bruyn: “In de nasleep van de mijnsluitingen heeft het buurtwerk een belangrijke rol gespeeld. Door het wegvallen van de mijn-binding dreigde

het sociaal weefsel te scheuren. Wij hebben toestanden zoals in Anderlecht en Kuregem - waar de lijnbus niet meer door de wijk durft te rijden - helpen voorkomen. Het sociaal weefsel in de mijncities is er versterkt uit gekomen.”

STEBO en RIMO vissen nogal eens in dezelfde vijver, wat is het verschil tussen beide ?

Erwin De Bruyn: “Wie betaalt bepaalt. De verwachting van de opdrachtgevers van STEBO is anders. RIMO is decretaal erkend door de Vlaamse Gemeenschap en is verplicht te werken met tijdelijke projecten. STEBO heeft er voor gekozen om diensten die goed werken te blijven uitvoeren. De wooninformatiecentra zijn hier een goed voorbeeld van. Anderzijds is voor RIMO de autonomie ten aanzien van lokale besturen een sterkte die wij niet hebben. Toch is die autonomie zeer relatief, want uiteindelijk moet je hoe dan ook onderhandelen en overleggen met het lokale bestuur.

Zijn STEBO en RIMO concurrenten of partners ?

Erwin De Bruyn: “Ik ben voorstander van een vrije marktwerking. Daarom had ik liever een dynamischer sector waarbij men werkt met aanbestedingen of open projectoproepen. Geef iedereen dezelfde kans. Onderwerp alle projecten aan een jaarlijkse evaluatie. Dat zou de sector samenlevingsopbouw zeker ten goede

komen. Ze zou veel dynamischer zijn en op de werkvloer zou er een veel sterkere resultaatgerichte reflex zijn. Tegelijk kan er ook meer samengewerkt worden tussen beide organisaties, bijvoorbeeld door samen op projectoproepen in te tekenen (co-aanneming).”

Wat dan met het proces ? Dreigen de zwaksten door die sterke resultaatgerichte reflex niet uit de boot te vallen ?

Erwin De Bruyn: “Ik geloof in processen van enkele jaren, maar niet van 10 jaar. Permanent processen opzetten met dezelfde groep, dat kan niet. Cycli van 2 à 3 jaar vind ik realistisch. Denk ook niet dat de welzijnsector de misbaksels van de ruimtelijke ordening kan oplossen.”

Blijven de vrijwilligers dan niet verweesd achter ?

Erwin De Bruyn: Er zijn inderdaad wijken die omwille van de wijkmorfologie een beperkt sociaal draagvlak hebben. In die wijken kan er alleen maar een structurele oplossing komen als je een deel van de wijk afbreekt, of ruimtelijk ontsluit. Die wijken zijn vaak verkeerd geconcipeerd. Wil men een minimale leefbaarheid in die wijken garanderen, dan is een permanente ondersteuning noodzakelijk. Hier pleit ik voor een opeenvolging van projectcycli waardoor je een dynamiek kan vasthouden, en vrijwilligers hun engagement kunnen hernieuwen”

